

PŘÍBĚH MOJÍ RODINY

Metodická příručka a příklady dobré praxe

Jeden svět na školách

JSNS.CZ

JEDEN SVĚT NA ŠKOLÁCH
Člověk v tísni, o. p. s.
Šafaříkova 24, 120 00 Praha 2
www.jsns.cz

Koncept projektu: Karel Strachota
Editorka: Jana Martínková
Na přípravě publikace se podíleli:
Vlasta Urbanová, Kateřina Suchá,
Tereza Günterová, Petr Blažek
Příklady dobré praxe: Lada Cejpová,
Štěpánka Fabiánová, Jitka Hudečková,
Jana Klimková, Lenka Kozlíková,
Andrea Pilichová, Eliška Richtárová,
Lucie Schützová, Štěpánka Šťastná,
Šárka Teichmanová, Andrea Tláskalová,
Stanislava Tomková

Jazyková úprava: Veronika Ďuríčková
Foto na titulní a zadní straně:
Jindřich Štreit, rodinný archiv
Terezy Vávrové, archiv jsns.cz
Grafická úprava a sazba: >O< mowshe

2. rozšířené vydání
Rok vydání: 2020
© Člověk v tísni, o. p. s.
JSNS.CZ
Všechna práva vyhrazena
ISBN: 978-80-7591-043-1

PŘÍBĚH MOJÍ RODINY

Metodická příručka a příklady dobré praxe

2. rozšířené vydání

OBSAH

ÚVOD	5
POJĎME HLEDAT A SDÍLET PŘÍBĚHY	7
ORÁLNÍ HISTORIE VE VÝUCE	8
JAK REALIZOVAT PROJEKT PŘÍBĚH MOJÍ RODINY	10
NEŽ SE PUSTÍME DO PROJEKTU...	10
PROJEKT KROK ZA KROKEM	12
DOPORUČENÉ AKTIVITY	16
Rodokmen	17
Co nám poví fotografie?	20
Jak se žilo?	21
Obyčejný den	23
Mluvíme spolu	25
Mapa kořenů třídy	27
I my jsme kdysi chodili do školy	29
Všude dobře doma nejlíp	32
Tady bydlím já	34
Strom	37
Kamaráda si vyberu sám	39
Škola základ života	40
Žebříčky hodnot	42
Naše příjmení	44
Dědo/babi, vyprávěj	47
Dvojník	50
PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE	54
Sborník vzpomínek	54
Jak si hráli naši rodiče?	56
YouTube nebo gramofon	58
Návraty na školní dvůr	59
Proměny města, oblíbených jídel i bydlení	60
Zasadili jsme strom rodiny	62
Poznáváme, jak se žilo	63
Hledáme své kořeny	64
Pojďte, budeme si hrát	66
Co všechno může být domov	68
SEZNAM FILMŮ	70

Milí vyučující,

jsme rádi, že otevíráte příručku *Příběh mé rodiny*, se kterou se můžete spolu s vašimi žáky vydat po stopách rodinných příběhů a zažít tak vzdělávání založené na osobním prožitku, vyprávění a sdílení. Osobnostní rozvoj a získávání důležitých sociálních a komunikačních dovedností, zlepšení klimatu ve třídě a další skvělé pedagogické efekty – to přichází ruku v ruce s tím, co vám tato publikace přináší. Jedná se o aktualizované vydání a navazujeme tak na náš již dlouholetý tradiční projekt.

Příručku jsme pojali jako praktický nástroj, se kterým se vám má dobře pracovat a je tedy graficky minimalistická a přehledná.

Najdete zde jednu zajímavou teoretickou kapitulu o orální historii a dále již jen samé praktické materiály – průvodce jednotlivými kroky při realizaci projektu *Příběh mé rodiny*, konkrétní doporučené aktivity, příklady dobré praxe od vyučujících, kteří projekt realizovali před vámi a přehled dokumentárních filmů, které k otvírání vlastních příběhů doporučujeme.

U jednotlivých aktivit najdete pracovní listy, doporučení na dokumentární filmy z našeho portálu, zajímavé tipy a zkušenosti z praxe vašich kolegů a kolegyň. Připojili jsme pro vás také informaci o vzdělávacích oblastech, klíčových kompetencích a průřezových tématech.

Praxe ukazuje, že ačkoli byla příručka původně určena spíše žákům 1. stupně základních škol a nižších stupňů víceletých gymnázií, aktivity jsou velmi dobře použitelné (třeba s lehkou variací) i pro žáky a studenty starší.

Pro některé žáky může být téma rodiny citlivé. Využijte tedy naše materiály jako inspiraci a příležitost pro vytvoření bezpečného prostředí, ve kterém mohou i ti zranitelnější sdílet své příběhy s ostatními.

Pokud budete chtít vědět více, podívejte se na náš vzdělávací portál JSNS.CZ, kde najdete, kromě projektu *Příběh mé rodiny*, také další vzdělávací materiály a aktuální informace.

Přejeme mnoho silných zážitků a děkujeme vám za přízeň!

za Jeden svět na školách a kolektiv autorů

Tereza Günterová, projektová koordinátorka

POJĎME HLEDAT A SDÍLET PŘÍBĚHY

Během své dlouholeté praxe na pozici výchovné poradkyně jsem si postupně uvědomila, jak **málo si rodiče a děti povídají**. Ptám se vždy, kam se chuť sdílet společně každodenní příběhy v rodinách ztrácí a proč tomu tak je?

Totéž si uvědomuji při promítání dokumentárních filmů. Nejceněnější na „našich“ filmech nejsou informace, které přinášejí, ale především příběhy, které vyprávějí. **Skutečné, nenakaširované příběhy v našich životech zkrátka citelně chybí**. V rodinách nenahraditelně scházejí babičky a dědečkové, kteří je vyprávěli – v naší době je každodenní soužití tří a více generací z mnoha důvodů velmi vzácné.

Čím dál víc také při promítání oceňuji možnost společného sdílení: **sedím se žáky v jednom společném prostoru** a bez ohledu na klasické dělení já (učitel) a oni (žáci) **společně sdílíme příběh, který nás oslovuje** a zasahuje to lepší a mnohdy zapomenuté v nás, a všichni společně, učitelé i žáci, jsme stejně a silně naladěni. To je přece **zážrak vyprávění**, to společné sdílení a propojení, které nás, formálně a jen zdánlivě rozdělené, opět spojuje.

Příběh mé rodiny je skvělý **projekt zaměřený na společnou komunikaci žáků a jejich rodičů**. Lektorovala jsem úvodní semináře pro vyučující ze základních škol a nižších gymnázií a hned jsem cítila, že vše do sebe zapadá. Každý z nás měl s sebou na seminář přinést nějaký starý předmět z domova a při zahajovacím představení o sobě promluvit právě skrze něj. Ještě nikdy na žádném semináři jsme k sobě všichni neměli tak rychle tak blízko jako v tomto případě. I my jsme spolu **mnohem lépe pracovali tehdy, když jsme začali něčím velmi osobním – vzpomínkou**, která dojemně přizvala k našemu pracovnímu stolu nejen naše předky, ale i naše – před ostatními většinou pečlivě skrývané – citlivé já.

Cenným výstupem ze semináře bylo také zjištění, **jak málo toho víme i o našich žácích** a jak bude pěkné, když se do projektu zapojíme i my, učitelé, abychom **vzájemně poznali naše příběhy**, když společně prožíváme tak důležité období života našich dětí a žáků. Projekt se snaží **přivést rodiče do škol, zlepšit komunikaci v rodinách** pomocí starých rodinných fotografií, dokumentů a památečních věcí svátečního i všedního života. Vedle toho **přináší nám vyučujícím cennou možnost dozvědět se víc o našich žácích** a jejich rodinách. Bonusem pak je, že i my, až příliš často oddělení svými katedrami a rolemi od okolního světa, budeme stejně tak **oživovat vlastní vzpomínky** a příběhy před svými žáky.

Vidím v tom velkou naději pro tolik potřebnou **změnu klimatu** na školách i mimo ně.

Vlasta Urbanová, pedagožka a lektorka

ORÁLNÍ HISTORIE VE VÝUCE

Vzhledem ke skutečnosti, že projekt Příběh mojí rodiny je založen na vyprávění rodinných příslušníků a pamětníků, nabízíme Vám v této kapitole teoretické informace seznamující s metodou orální historie. Autor se nejprve věnuje paměti a následně přibližuje orální historii a její využití. Dotýká se také úskalí a navrhuje možnosti, jak k těmto rozporům přistupovat. V neposlední řadě se zabývá využitím orální historie ve školní výuce.

PAMĚŤ A PAMĚTNÍK

Paměť bývá většinou definována jako **proces kódování, uchovávání a využívání předchozích zkušeností a vzpomínek**. Pro člověka je jednou ze základních schopností, které mu umožňují existovat v rámci společnosti.

Francouzský sociolog Maurice Halbwachs (1877–1945) v souvislosti s uchováváním informací o minulosti hovořil o **dvou typech paměti**, které se podle jeho výkladu vytvářejí v **sociálních vztazích**. První z nich je **individuální (autobiografická)** paměť, která uchovává vzpomínky na osobně prožité události. Druhou je **kolektivní (sociální) paměť**, která spojuje jednotlivé členy společnosti. V jejím rámci vznikají skupinové stereotypy, identity a vize.

Pro kolektivní paměť je typické **zapomínání**, které funguje také jako **obranný mechanismus**. Vytěšňování nepříjemných vzpomínek není typické pouze pro jednotlivce, ale i sociální skupiny či národy. Zkoumání otázek spojených s fenoménem kolektivní paměti je v posledních desetiletích jedním z významných témat soudobých dějin. Důležitou roli v tomto výzkumu hrají vedle jiných nástrojů také nově vytvářené archivy, budované pomocí metody orální historie, které uchovávají především biograficky pojaté rozhovory s pamětníky.

Přestože je **paměť v úzkém vztahu s dějinami, není vhodné tyto pojmy zaměňovat**. Paměť je více než dějiny svázána s citovou oblastí. Je čistě subjektivní a nemůže existovat bez „nosiče“, tedy bez pamětníků.

Paměť je více než dějiny svázána s citovou oblastí. Je čistě subjektivní a nemůže existovat bez „nosiče“, tedy bez pamětníků.

Vedle sebe stojí **různé paměti**, které se mohou vzájemně překrývat, vylučovat se či zamlčovat. **Dějiny** jsou pak **časem obsaženým ve vyprávění** o minulosti lidských společenství. Jednou z jejich podob je **historie**, která je výsledkem **snahy historika pochopit a interpretovat minulost** pomocí zvoleného vědeckého modelu. Podle francouzského historika Pierra Nory (1931) historie vždy zachycuje pouze část procesů, které utvářely minulost: „Paměť je život v neustálém vývoji, je citová a kouzelná, živí se vzpomínkami, je náchylná ke všem přenosům, zastíráním, škrtním i projekcím. Historie je neúplná rekonstrukce toho, co už není, je to obraz minulosti.“

„Paměť je život, v neustálém vývoji, je citová a kouzelná, živí se vzpomínkami, je náchylná ke všem přenosům, zastíráním, škrtním i projekcím. Historie je neúplná rekonstrukce toho, co už není, je to obraz minulosti.“

Pamětníka je v kontextu orální historie možné vnímat jako **nositele informací**, jako **svědka** historických událostí a konečně také jako **partnery**, s nímž vedeme rozhovor. V našem případě budeme používat pamětníky z rodiny – rodiče a prarodiče žáků. Rozhovory s vlastními rodinnými příslušníky se žákům povedou lépe a budou se při nich cítit uvolněně a bezpečně.

ORÁLNÍ HISTORIE

Orální historie je nejčastěji definována jako **výzkumná metoda využívaná ve společenských vědách**, zejména historii, sociologii a antropologii. Někdy se dokonce hovoří o samostatné vědní disciplíně. Typický je pro ni důraz na interdisciplinaritu.

Využívání **rozhovorů s pamětníky** má v historiografii dlouhou tradici. Cílem orální historie, jejíž počátky sahají až do první poloviny 20. století, ovšem není pouze získání faktických informací prostřednictvím rozhovorů s pamětníky a případné doplnění písemných pramenů, ale také **zprostředkování osobních zkušeností**, individuálních motivů, názorů a prožitků. Proto jsou častou formou takto koncipovaného výzkumu biograficky pojaté rozhovory.

Rozvoj orální historie úzce souvisel s vývojem **audiovizuální a výpočetní techniky**, která umožnila ve velkém měřítku zaznamenávat a uchovávat rozhovory s pamětníky. První akademický výzkum zahájil v roce 1948 americký historik Alan Nevins (1890–1971) na Kolumbijské univerzitě v USA. Prostřednictvím orální historie byly například zaznamenány

vzpomínky bývalých vězňů nacistických koncentračních táborů. Velké rozšíření orální historie nastalo v šedesátých letech, kdy se výzkum zaměřil na **marginalizované sociální skupiny**, dějiny každodennosti a lokální tradice.

Orální historie má velký význam při **výzkumu totalitních a autoritativních režimů**, neboť vyprávění pamětníků doplňuje jednostranně zaměřené úřední prameny (často navíc zničené či zpočátku nedostupné). Dokládají to i dosavadní výsledky bádání v českém prostředí, kde zakladatelskou roli sehrál od poloviny devadesátých let **Ústav pro soudobé dějiny AV ČR**.

Orální historie jako výzkumná metoda bývá z různých důvodů **kritizována**. Hlavním důvodem bývá skepse vyplývající především z možné **nevěrohodnosti subjektivních vzpomínek** pamětníků a jejich ovlivnění kolektivními stereotypy. Lidská paměť je v mnoha ohledech zrádná, **špatné vzpomínky často potlačuje**, a naopak vyzdvihuje ty šťastné a veselé. Například obraz normalizace může ve vzpomínkách některých pra/rodičů vypadat jako krásné dětství. Učitelé by proto měli vzpomínky zasazovat do souvislostí a připomínat v tomto případě například i stinné stránky života v minulém režimu.

VYUŽITÍ ORÁLNÍ HISTORIE VE ŠKOLNÍ VÝUCE

Orální historie se postupně prosazuje jako důležitá metoda ve **školní výuce**, zejména při hodinách vlastivědy, základů společenských věd a dějepisu. Prostřednictvím rozhovorů s pamětníky mohou žáci pod vedením svých učitelů například poznávat regionální, lokální a rodinnou historii.

Využití orální historie podporují i normativní dokumenty; například popis vzdělávacího oboru dějepis (RVP Z) definuje její poslání jako „*kultivaci historického vědomí jedince a uchování continuity historické paměti, především ve smyslu předávání historické zkušenosti*“.

Při využívání orální historie ve výuce je možné zkoumat i odraz významných politických událostí v osobním příběhu, každodennost vybraných sociálních skupin, činnost různých spolků, režimní rituály či dobové proměny místa, kde žáci žijí. V případě zkoumání rodinné historie mohou žáci objevovat **příběhy ze svého bezprostředního okolí** a tímto způsobem lépe pochopit životní osudy svých blízkých. Současně žákům metoda orální historie umožňuje lépe osvětlit roli **historických pramenů** a jejich využívání. Jejím prostřednictvím se také posiluje pluralitní interpretace historických událostí. Žáci navazují nové sociální kontakty, rozvíjí se mezigenerační dialog a zlepšují se jejich komunikační dovednosti.

Žáci navazují nové sociální kontakty, rozvíjí se mezigenerační dialog a zlepšují se jejich komunikační dovednosti.

Využití orální historie ve výuce může mít různá **etická úskalí**. Žáci mohou být při rozhovorech s pamětníky například konfrontováni s různými (extrémistickými) politickými názory či nepravdivými historickými fakty, které mohou tímto způsobem přebírat nebo je chápat jako jedinou verzi událostí. Zejména v období výkladu dějin komunistické minulosti v Československu může při diskusi nastat situace, kdy budou perspektivy jednotlivých pamětníků ve vzájemném rozporu.

Zejména v období výkladu dějin komunistické minulosti v Československu může při diskusi nastat situace, kdy budou perspektivy jednotlivých pamětníků ve vzájemném rozporu.

Pedagog by měl v těchto případech vystupovat jako **moderátor pluralitních pamětnických vzpomínek** a zdůraznit žákům, že je přirozeností lidské paměti vytěsňovat některé vzpomínky a že pamětníkův pohled není jediným pravdivým popisem historických událostí, nýbrž **jednou z možných interpretací**.

Ovšem nesmíme zapomínat na to, že žáci si do hodin budou přinášet určité – rodinou a zpovídáními pamětníky podmíněné – vzpomínky na minulost, které se nemusí shodovat s historickým výkladem v učebnicích, v některých případech mohou být dokonce protikladné. Využití orální historie a rodinné paměti ve škole tak klade nové nároky na učitele, ze kterého se stává moderátor prezentování různých historických perspektiv. Učitel se v této nové roli musí zaměřit na podporu kritické reflexe u žáků a jejich vztahování k občanským hodnotám.

DOPORUČENÝ ODKAZ:

Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů (RVP) <http://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/2146/SLOVA-VDE-CHUJI-DEJINAM-ZIVOT-METODA-ORALNI-HISTORIE--VYUZITI-VE-VYUCE-DEJEPISU-2CAST.html/>

Petr Blažek

historik a publicista, zabývá se dějinami komunistických režimů

JAK REALIZOVAT PROJEKT PŘÍBĚH MOJÍ RODINY

NEŽ SE PUSTÍME DO PROJEKTU...

Na úvod je dobré vědět, že se projekt skládá z několika částí, které na sebe navazují:

- > projekce filmu a realizace aktivit v hodině
- > domácí práce – reportéřská činnost / rozhovor s pra/rodiči
- > zpracování výstupů a reflexe v hodině
- > realizace projektového dne

Nejprve si přečtete následující řádky, které Vám přináší obecné informace k projektu a následně přiblíží jeho jednotlivé kroky. Poté přejděte do kapitoly **DOPODRUČENÉ AKTIVITY**. Pro lepší orientaci obsahují aktivity na začátku hlavní témata, kterým se věnují. Vyberte si pro realizaci tu aktivitu (nebo aktivity), která Vám osobně nejlépe vyhovuje. U každé aktivity naleznete na výběr doporučené filmy, jejichž projekce slouží jako vstupní motivace k uskutečnění samotné aktivity i dalších kroků projektu (např. rozhovoru s pra/rodiči). Stručný popis filmů naleznete v kapitole **SEZNAM FILMŮ**. Součástí některých aktivit je již přímo rozhovor s pra/rodiči, jindy ho doporučujeme navázat po uskutečnění konkrétní aktivity. Některé navržené aktivity mohou sloužit jako samostatný projekt.

KTERÝ VĚK JE NEJVHODNĚJŠÍ

Projekt je vhodný pro žáky základních škol (3.–9.třída) a nižší stupeň víceletých gymnázií. S určitým přizpůsobením je možné projekt realizovat i se staršími žáky (SŠ).

TIP: Výhodou realizace projektu na prvním stupni je možnost využití vyšší časové dotace, kterou lze projektu věnovat (nejlépe se 4. a 5. třídami, tematicky jej zvládnou i třetáci).

ČASOVÁ NÁROČNOST

Záleží na každém vyučujícím, jakou časovou dotaci si pro projekt zvolí a dle toho vybere i jeho náročnost a množství aktivit, které se žáky uskuteční. **Projekt lze pojmut jako dlouhodobý** na celé pololetí, stejně tak je možné vybrat **pouze jednotlivé navrhované aktivity**, které mohou být realizovány jako projekt samy o sobě, a tedy s kratší časovou dotací v rámci vyučovacích hodin.

KOMUNIKACE S RODIČI A CITLIVÁ RODINNÁ TÉMATA

Doporučujeme **rodiče předem seznámit** s projektem na třídní schůzce nebo dopisem.

TIP: Při této příležitosti je dobré vysvětlit rodičům přínos projektového vyučování, neboť tato forma výuky se jim může zdát nezvyklá.

Projektové aktivity by měly být pro žáky dobrovolné, je nutné respektovat soukromí jednotlivých rodin a aktivity žákům a rodinám nenutit, pouze nabízet.

Téma rodiny může být pro některé žáky velmi citlivé – např. si právě prochází rozchodem svých rodičů, zemřel někdo z prarodičů, ve třídě jsou žáci z dětských domovů, pěstounských rodin, adoptovaní apod. To vše je potřeba před zahájením projektu zvážit a vzít v úvahu. V případě, že v průběhu projektu vyplují na povrch komplikace, je třeba citlivě reagovat na potřeby žáků a respektovat jejich soukromí či přání se na aktivitě nepodílet. Účast na aktivitách by měla být dobrovolná a v případě, že se žák nechce/nemůže na aktivitě podílet, přidělit mu jiný úkol, který se např. nedotýká jeho soukromí (rozhovor s jiným učitelem, knihovnicí, kronikářem, vyhledání starých fotografií obce...).

VÝZNAM PROJEKTU PRO ŽÁKA, PEDAGOGA, TŘÍDU A ŠKOLU

Účast na projektu rozvíjí u žáků mnohé dovednosti, kromě toho má pozitivní dopad na klima třídy i školy. V neposlední řadě pomáhá participace na projektu utvářet kladný vztah mezi pra/rodiči žáků, žáky a školou.

Projekt Příběh mojí rodiny:

- > **Podporuje mezigenerační dialog** – pátrání po rodinné historii rodinné příslušníky sblíží; žáci s nimi o těchto tématech často nehovoří.
- > **Přináší nový pohled na vlastní dějiny** – orální historie nabízí bezprostřední a autentický pohled na soudobou historii, který žáci nemohou získat ze zprostředkovaných popisů například v učebnicích.
- > **Pomáhá žákům vnímat důležité pojmy, jako je změna, proměna, vývoj** – setkání se vzpomínkami rodinných příslušníků žákům pomáhá chápat plynutí času a změny, ke kterým došlo.
- > **Přibližuje školu místní komunitě** – otvírá školu rodičům a prarodičům.
- > **Posiluje adaptaci žáků** – rodinné příběhy a společné aktivity dávají novému žákovskému kolektivu možnost, jak se vzájemně rychle a poměrně do hloubky poznat.
- > **Pomáhá bližšímu seznámení s rodiči** – díky společné práci na projektu je možné blíže poznat rodinné zázemí jednotlivých žáků, během projektového dne se seznámit osobně s jejich rodiči i při méně formální akci, než jsou tradiční třídní schůzky.
- > **Otevírá možnost setkávání ročníků ve škole** – na projektový den doporučujeme přizvat i žáky dalších ročníků, jimž jejich spolužáci prezentují výstupy svého bádání.

PROJEKT PŘÍBĚH MOJÍ RODINY A RVP

Z hlediska zařazení projektových aktivit v rámci kurikulárních dokumentů nabízíme níže konkrétní výčet hlavních oblastí, průřezových témat a klíčových kompetencí, kterých se projekt dotýká.

TIP: Téma rodiny je vhodné pojmut napříč různými předměty a přirozeně tak rozvíjet mezipředmětové vztahy.

Vzdělávací oblasti a obsahové vzdělávací okruhy:

- > **ZV a GV:** Člověk a jeho svět (1. stupeň); Člověk a společnost; Jazyk a jazyková komunikace; Člověk a zdraví; Člověk a svět práce
- > **OV:** Společenskovední vzdělání / Občanský vzdělávací základ; Jazykové vzdělávání a komunikace; Vzdělávání pro zdraví

Průřezová témata:

- > **ZV a GV:** Osobnosti a sociální výchova; Výchova demokratického občana (pouze ZV); Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Environmentální výchova (aktivita Jak se žilo?)
- > **OV:** Občan v demokratické společnosti

Klíčové kompetence:

Během projektu jsou rozvíjeny všechny klíčové kompetence žáků. Projekt umožňuje vhodně a účelně zařadit různorodé aktivizační metody nebo metody kritického myšlení.

- > **ZV a GV:** k učení; k řešení problémů; komunikativní; sociální a personální; občanské
- > **OV:** k učení; k řešení problémů; komunikativní; personální a sociální; občanské kompetence a kulturní povědomí

PROJEKT KROK ZA KROKEM

PŘÍPRAVA ŽÁKŮ

Orální historie je „mluvená historie“, která má různé formy: vyprávění, písničky, nahrávky, rozhovory. Žákům však není třeba podrobně tuto metodu popisovat, spíše je vhodné ji zařadit do kontextu historických pramenů. Je také důležité nejprve se žáky nacvičit „naslouchání“.

- **Přečtěte/pusťte žákům zvukovou nahrávku příběhu z knížky**, která nevypadá jako učivo (knížku, kterou čtete na pokračování v hodinách), a nechte je příběh postupně převyprávět. Následně je vyzvěte, ať se pokusí zformulovat otázku, na niž příběh mohl odpovídat, otázku, která příběhu předcházela, a vymyslí, na co dalšího by se vypravěče/postavy ještě zeptali.
- **Společně se žáky zapátrejte a sepište, jaké existují historické prameny** (fotografie, odborné publikace, učebnice, předměty, korespondence) a co z nich můžeme vyčíst. Pomůže to žákům pochopit výjimečnost vyprávění.
- **Motivujte žáky** – abychom žáky aktivizovali ke kladení otázek, je dobré je nejprve motivovat, vzbudit v nich přesvědčení, že dětství jejich rodičů a prarodičů je zajímavá doba, která se jich bezprostředně týká, dodnes ovlivňuje jejich životy, a právě proto je pro ně přínosné se o ní více dozvědět. Hlavním prostředkem motivace je vzbuzení určitého poznávacího neklidu na straně žáka. Za tímto účelem využijeme **DOPORUČENÉ AKTIVITY A SEZNAM FILMŮ**.

SESTAVENÍ TÉMAT

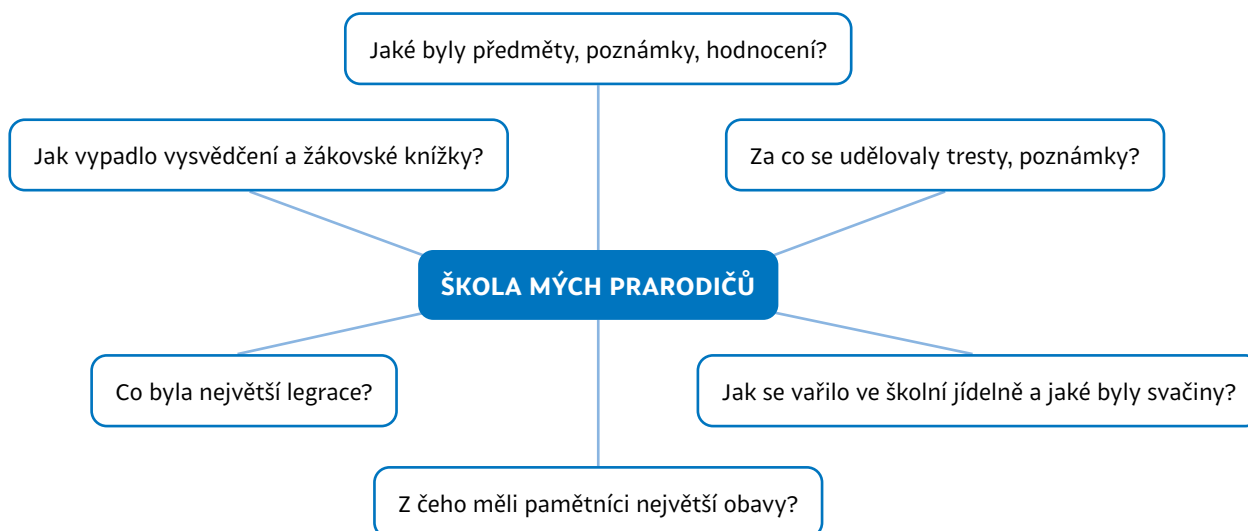
Nejprve si z kapitoly **DOPORUČENÉ AKTIVITY** vyberte aktivitu a promítněte související doporučený **FILM**.

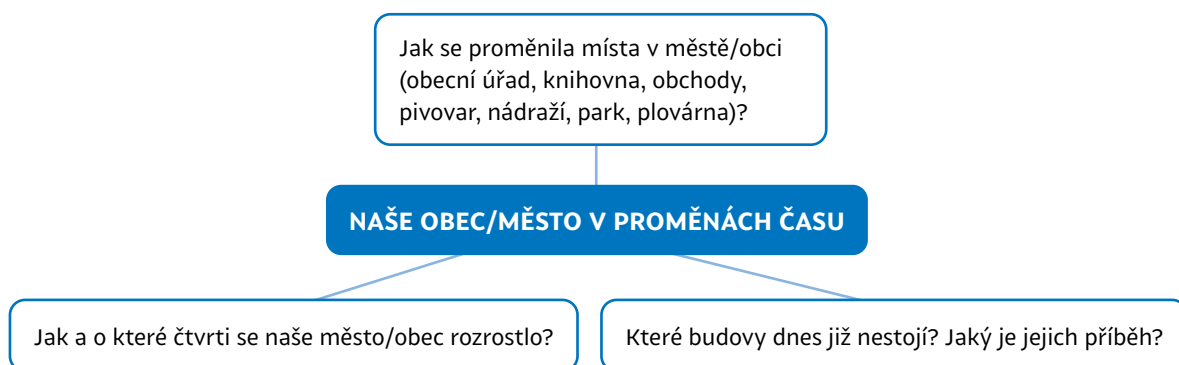
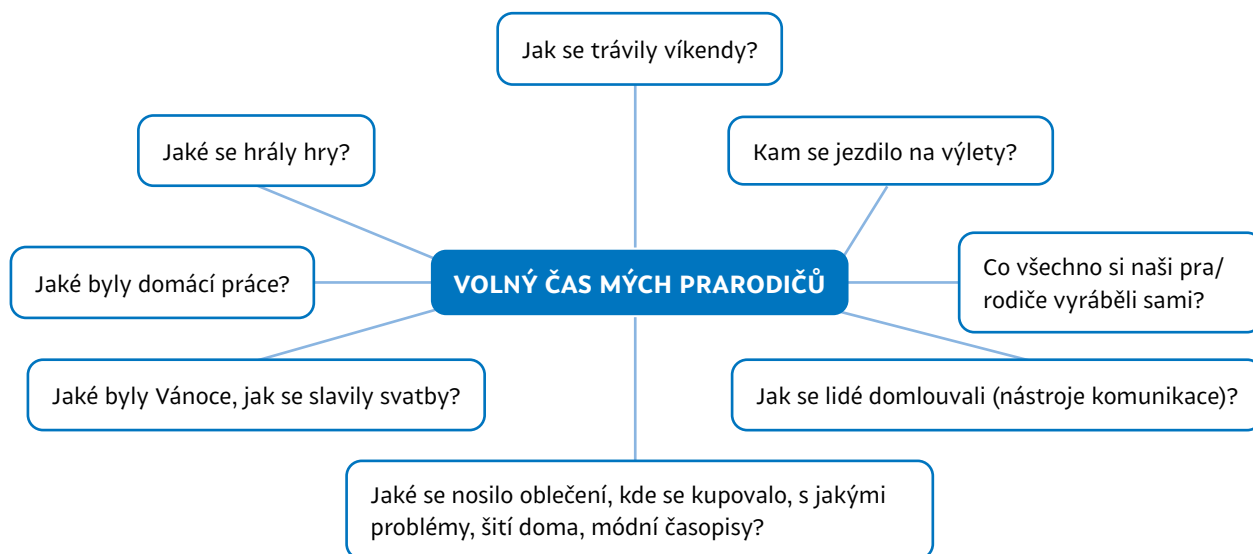
Využijte poznávacího neklidu ze **zhlédnutého filmu a předeslaných aktivit**. Témata projektu můžete formulovat právě na základě jejich realizace – např. aktivity Co nám poví fotografie?, Rodokmen, Jak se žilo?

Můžete také vyzvat žáky, aby formulovali, co by se ještě chtěli o době dětství svých pra/rodičů dozvědět. Pokuste se jejich otázky shrnout do jasně formulovaných témat, na nichž budou jednotlivé skupinky pracovat a která umožní další pátrání v rodinné paměti.

TÉMATATA

Jednotlivá témata se objevují v doporučených aktivitách a filmech.

PŘED PRVNÍM ROZHOVOREM

Projekt se primárně zaměřuje na **nejbližší rodinné pamětníky** – rodiče, prarodiče, kteří se budou moci zúčastnit závěrečného projektového dne a zůstat se školou v úzkém kontaktu i v budoucnu.

- **Ujistěte se, že každý z žáků má nějakého ochotného pamětníka** (příp. pomůžeme oslovit např. zaměstnance školy, městského zastupitele, kronikáře, souseda, apod.).
- **Zvažte oslovení pamětníků** podle zvoleného tématu tak, aby rozdíl „tehdy a dnes“ byl co nejmarkantnější a **bylo možné sledovat proměny v čase**. Některá témata se totiž nabízí zejména při srovnání ob generací (např. komunikační nástroje současných rodičů a jejich dětí se moc neliší, zato prarodičů ano).

Žáci by se měli při rozhovorech **zaměřit na témata, která jim osobně připadají zajímavá**. Cílem rodinných rozhovorů naopak není, aby žáci vyčerpávajícím způsobem probrali všechna témata předeslaná ve škole.

- **Společně se žáky připravte základní otázky pro jednotlivá témata**. Uplatňujte přitom co nejvíce konstruktivistický přístup a nechte formulaci otázek na samotných žácích – použijte dobové prameny (fotografie, filmové ukázky a hudební klipy, pionýrský slib apod.).
- **Natrénуйте se žáky kladení otázek** tak, aby se cítili dobře. Mohou si rozhovory vyzkoušet v rámci třídy nebo se ptát starších spolužáků. Otázky se žáky sepište, aby je měli v průběhu rozhovoru k dispozici.
- **Dohodněte se se žáky, jak budou zaznamenávat odpovědi** pamětníků a kdy rozhovory společně vyhodnotíte. Doporučujeme nechat žáky sepsat krátké shrnutí nejzajímavějších odpovědí hned po skončení rozhovoru, příliš nedoporučujeme psát si poznámky v průběhu rozhovoru.

TIP: První rozhovor s pamětníky v rodině by měli všichni žáci provést ve stejnou dobu (např. přes víkend, přes prázdniny), aby zážitek následného sdílení zážitků, objevů a rozdílů byl co nejsilnější.

TIP: Žáci mohou rozhovory s rodinnými pamětníky i nahrávat. Nahrávky můžete využít pro přepsání citátů nebo několika vět z rozhovoru, ale s touto věkovou skupinou rozhodně nedoporučujeme přepisovat celé rozhovory.

SDÍLENÍ A SHRNUTÍ ROZHOVORŮ

Materiál (fotografie, dobové předměty) a shrnutí rozhovorů využijte k následnému společnému sdílení, které bude probíhat ve dvou fázích.

První fází je představení výsledků rozhovorů každého ze žáků.

- **Sedněte si se žáky do kroužku** a nechte každého žáka ostatním představit: **s kým si povídal a o čem, co se dozvěděl**, co ho na vyprávění překvapilo a jaké bylo si s pra/rodičem povídat na jiné téma než obvykle.

Druhou fází je skupinová reflexe pod vedením učitele, který se stává moderátorem diskuse.

- **Vysvětlete žákům, že se jednotlivá rodinná vyprávění mohou lišit a pamětníci mohou vycházet z rozdílných perspektiv**, ale příběhy se přesto navzájem nevyvracejí. Následně se se žáky domluvte, jaký výstup by byl pro získané materiály nejvhodnější.

ZPRACOVÁNÍ VÝSTUPŮ A PROJEKTOVÝ DEN

Po vyslechnutí všech pamětnických rozhovorů se se žáky **dohodněte, jaké typy výstupů** se k jejich zjištěním nejvíc hodí. Každá tematická skupinka by se měla rozhodnout, jakým způsobem bude svá zjištění **prezentovat během závěrečného projektového dne**, kam budou pozváni všichni pamětníci a rodiče.

Návrhy:

- výstava artefaktů nebo fotografií od pamětníků
- srovnávací výstava – např. nejoblíbenější hračka babiččina a moje, místo v obci se stručným popisem od žáků a pamětníka
- výstava vyrobených tematických plakátů – fotografie, citace z rozhovorů s pamětníky
- prezentace vytvořených rodokmenů
- módní přehlídka v dobovém oblečení
- dílny – co umí babička/děda – pletení, háčkování, vyřezávání, příprava tradičních vymizelých místních jídel, hry našich babiček/dědeček – kuličky, piškvorky

Žáci této věkové kategorie **ocení kombinaci výše uvedených aktivit**. Můžete využít kombinaci výstavy s workshopem či sestavit pásmo stanovišť, která se liší pojetím i tématem. Počet stanovišť závisí na tom, co budou mít žáci chuť a kapacitu připravit. Několik stanovišť si mohou připravit i sami pamětníci, kteří zde předvedou své dovednosti nebo budou vyprávět svůj příběh.

Během projektového dne dostanou pamětníci z řad pra/rodičů možnost navštívit školu při jiné příležitosti, než je pro ně obvyklá třídní schůzka. Uvidí výstupy rodinného bádání žáků a budou se do žákovských prezentací moci zapojit.

TIP: Doporučujeme zapojit do programu projektového dne i **společnou projekci některého z navrhovaných filmů pro rodiče a žáky** na téma rodinné vztahy s následnou reflexí a doporučenou aktivitou.

TIP: Z hlediska prezentace školy se nabízí propojit projektové odpoledne se dnem otevřených dveří, kam přichází více návštěvníků.

Na závěr se sejděte se žáky, abyste společně zhodnotili projektový den (ohlédnutí za projektem, reflexe a sebereflexe poznatků, prožitků a pocitů, hodnocení závěrečného projektového dne).

TIP: Inspirujte se konkrétními realizovanými projekty v kapitole **PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE**.

DOPORUČENÍ

Různé druhy pramenů

Při realizaci projektů se osvědčila spolupráce s místními institucemi – kronikářem obce (a pamětní knihou či kronikou obce), lokálním muzeem, farářem.

Během práce na projektu je možné pracovat s různými druhy pramenů. Osvědčily se následující aktivity:

- **Prameny hmotné** – vyzvěte žáky, aby si přinesli hru, hračku nebo jiný předmět, se kterým si hrají sami a pokusí se doma najít i nějakou věc, která se váže k dětství rodičů a prarodičů. Následuje diskuze v kruhu.
- **Prameny ústní** – nechte žáky na základě předchozí aktivity zformulovat základní otázky, které pak položí doma svým pra/rodičům, odpovědi zaznamenají písemně.
- **Prameny písemné** – pozvěte do školy kronikáře, který seznámí žáky se svou prací, s pamětní knihou obce (kronikou).
- **Prameny obrazové** – čerpejte informace z místní kroniky, hledejte informace v knihovně nebo od pamětníků v obci.
- **Online zdroje** – použijte online zdroje, digitální archivy, např. Česká genealogická a heraldická společnost v Praze <http://www.genealogie.cz>; Národní digitální archiv <https://www.nacr.cz>

Co dělat, když...

➤ ... nemáte dostatek ochotných pamětníků přímo ze žákovy rodiny:

Oslovte další důvěryhodný zdroj (kolegy, vedení obce, vychovatelku...), případně žákům poskytněte jiný pramen – introvertnímu žákovi školní kroniku, extrovertnímu pomozte dojednat schůzku s místním lidovým vypravěčem.

➤ ... se objeví protikladné vzpomínky na konkrétní události:

Při společném sdílení nejen během projektového dne může dojít k situaci, že prezentované vzpomínky pamětníků si budou protiřečit (žák reaguje na příběh svého souseda slovy „*To není pravda! Ale moje babička říkala něco jiného!*“). V takovou chvíli musíte zasáhnout jako moderátoři. Nechte dopovídat obě strany, zdůrazněte, že je normální vzpomínat na minulost rozdílně, a uznejte perspektivu/pravdu obou žáků.

TIP: Je možné demonstrovat rozdílnost vzpomínání na příkladu, který bude žákům bližší, a zařadit aktivitu o různých úhlech pohledu (komu co chutná, kdo měl pocit, že test byl těžký nebo nebyl...). Je docela normální, že se na věci pamatujeme jinak.

➤ ... žáci přinesou politické vzpomínky:

Žáci nejsou ve věku, kdy se učí politické dějiny. Projekt se zaměřuje na každodennost a má za cíl vzbudit v žácích zájem o dobu jejich rodičů a prarodičů, otevřít rodiny mezigeneračnímu dialogu. Můžete udělat malý historický exkurs odpovídající věku a kapacitě Vašich žáků, ale především byste měli zdůraznit, že každý vzpomíná jinak a na jiné věci.

TIP: Konkrétní inspiraci z realizace projektů naleznete v kapitole **PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE**.

RODOKMEN

TÉMA:
rodokmen, soužití generací

DOPORUČENÉ FILMY:
Bětka a chytré hlavičky; Darované housle; Tančím pro tebe; Pradědečkovo číslo

ANOTACE:
Aktivita staví na sdílení rodinného příběhu a paměti napříč generacemi. Žáci dostanou za úkol vyzpovídat své nejbližší a vyplnit se svými pra/rodiči soubor otázek, jež se týkají jejich života, zálib, vzpomínek na dětství a školní léta. Skrze mezigenerační rozhovor si žáci vyzkouší práci s „pamětníkem“ a podniknou první orálně-historický výzkum. Probudí se v nich vnímavost vůči minulé době, o níž se dozvědí z přirozeného pramene rodinné paměti.

DOPORUČENÝ VĚK:
9+

CÍLE:
Žáci:
– formulují otázky, které je ve vztahu k pra/rodičům a jejich dětství zajímají;
– zkusí si práci s rodinným pamětníkem – jak klást otázky, jak zaznamenávat odpovědi, jak rozhovor vyhodnotit;
– využívají rodinnou paměť jako jeden z pramenů historického poznání.

DĚLKA:
20 min. + projekce vybraného filmu + samostatná domácí práce (rozhovor/reportéřská činnost)

POMŮCKY:
– psací potřeby pro každého žáka
– volné listy papíru
– PRACOVNÍ LIST Rodinný strom/rodokmen pro každého žáka

POSTUP:

1. Žáky uvedeme do tématu: napíšeme na tabuli *tradice v rodině* a necháme je přemýšlet, jaké tradice ve své rodině mají. Dobrovolníky můžeme nechat sdílet rodinné tradice s ostatními.
2. **Promítneme žákům vybraný film.** Po projekci provedeme reflexi filmu metodou jednoho slova a navážeme otázkami, zda žáci filmu porozuměli. Dále směřujeme dotazy k tradici v rodině ve vybraném filmu.

TIP: Doporučujeme aktivitu zařadit před víkend nebo školní prázdniny, aby žáci měli dostatek času se s pra/rodiči setkat a vyzpovídat je.

3. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST** – rodinný strom/rodokmen, který budou mít za úkol vyplnit doma s pra/rodiči (doplnit jména a místa bydliště). Rodinný strom slouží jako motivační nástroj, podnítlí zvědavost žáků. Pod rodinný strom mohou vypsát po rozhovoru s pra/rodiči tradice, jež se váží k jejich rodině.

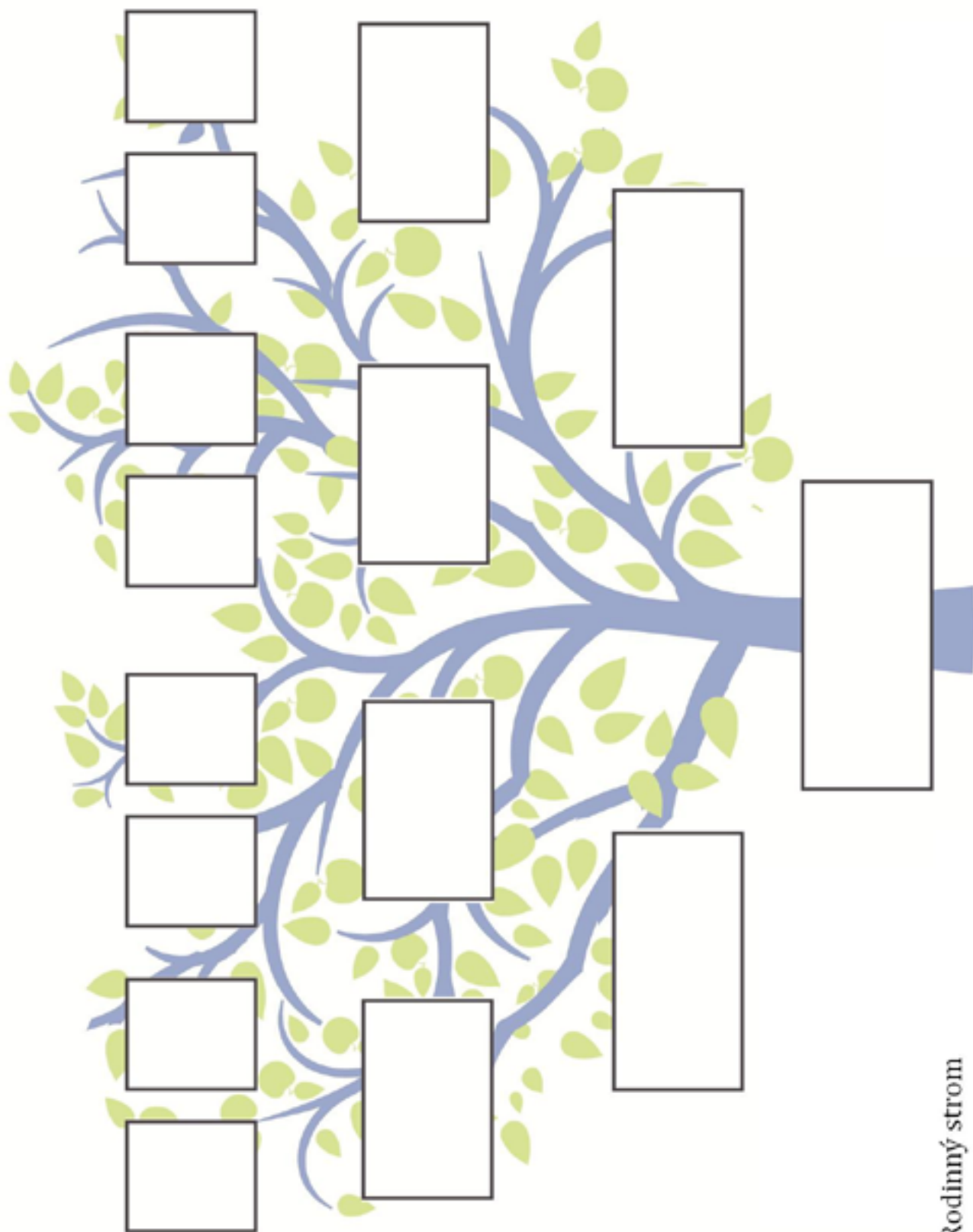
4. Následně vybereme společně se žáky otázky, jež by je ve vztahu k pra/rodičům zajímaly. Žáci si otázky napíší na papír a sami si tak připraví svůj pracovní list, který doma s pra/rodiči vyplní. *Příklad otázek: Vyprávěj mi o své mamince/tatínkovi/babičce/dědečkovi. Odkud pochází a kde vyrostli? Kam jste si chodili hrát, když jste byli malí? Jaká byla tvá nejoblíbenější hračka? Čím jsi chtěl/a být, když jsi byl/a malá, a proč? Jak jste slavili Vánoce, když jsi byl/a malá/ý? Jak probíhaly Vánoce za války? A když jsi byl na vojně? Na co si pamatuješ ze školních let? Měl/a jsi ve škole nějaký úspěch? Nebo průšvih? Která místa jsi v životě navštívil/a? A máš v plánu se někam vrátit? Jaké místo patří k tvým nejoblíbenějším a prozradíš mi proč?*

5. Po dokončení úkolu si sedneme do kruhu a žáci sdílí své odpovědi. Každý vybere jednu nejzajímavější odpověď – krátký příběh, který přednese ostatním.

6. Závěrem žáci diskutují o tom, jaké bylo povídat si s pra/rodiči a co se dozvěděli o době, ve které vyrůstali. Liší se jednotlivé příběhy? A jak je to možné? Jak mohou žáci získané příběhy dále zpracovat a použít pro společný výstup?

REFLEXE:

Probíhá v závěru aktivity při sdílení rodokmenů, vzpomínek a příběhů. Ptáme se žáků, jaké bylo povídat si s pra/rodiči o jejich dětství, co je na jejich vyprávění překvapilo. Důležité je zdůraznit individuální charakter lidského vzpomínání, je normální, že se vzpomínky liší.

NAŠE RODINNÉ TRADICE:

.....

.....

CO NÁM POVÍ FOTOGRAFIE?

TÉMA:

pátrání v historii, práce s fotografiemi

DOPORUČENÉ FILMY:

Bětka a chytré hlavičky; Svět dětí II.; Tančím pro tebe

ANOTACE:

Aktivita využívá přirozené zvědavosti žáků pro rozdělení do skupin a výběr zadání samostatného projektu. Žáci začnou nad dobovými fotografiemi přemýšlet o době nedávno minulé a pokládat otázky, což je motivuje k rozhovoru s jejich blízkými a potažmo celou rodinou.

DOPORUČENÝ VĚK:

9+

CÍLE:

Žáci:

- se zapojují do diskuze;
- formulují a obhajují svůj názor;
- vhodně argumentují.

DÉLKA:

35 minut + projekce vybraného filmu

POMŮCKY:

- výběr dobových fotografií (podle počtu žáků tak, aby mohli u fotografií vytvořit skupinky);
- volné listy papíru;
- psací potřeby pro každého žáka.

TIP: Pro žáky bude zvláště zajímavé, když mezi vybrané fotografie přidáte takové, které se vážou k místu jejich bydliště (např. jejich škola před x lety, místní náměstí před x lety).

POSTUP:

1. **Promítneme žákům vybraný film** a provedeme reflexi metodou jednoho slova, ptáme se, zda žáci filmu porozuměli, a navážeme aktivitou.
2. Vybereme sérii fotografií, kterou rozmístíme po třídě, a požádáme žáky, aby si stoupli k fotografii, která je nejvíc zaujala. Vybrané fotografie definují témata budoucích samostatných projektů a žáci se přirozeně rozdělí do skupinek podle zájmu.

TIP: Možná témata projektů naleznete v kapitole Jak realizovat projekt Příběh moji rodiny – Sestavení témat.

3. Po rozdělení do skupinek požádáme žáky, aby se zamysleli nad tím, co je k fotografiím napadá, co je na nich zajímavé, čemu nerozumí a jednotlivá hesla zapisovali na papír (brainstorming). Můžeme žáky ještě konfrontovat s názvem aktivity: Co nám poví fotografie? a dopracovat se k tomu, že fotografie je jeden pramen poznání, ale potřebujeme také vyzpovídat pamětníky, abychom se dozvěděli více.
4. Na závěr žáci diskutují o tom, jak by mohli rozhovory s pamětníky zpracovat, jak by mohl vypadat společný výstup.

REFLEXE:

Probíhá v závěru aktivity při prohlížení jednotlivých fotografií. Ptáme se žáků, proč si zvolili právě danou fotografii, co je na ní zaujalo a čemu nerozumí. Projdeme s nimi papíry s brainstormingem a pomůžeme skupinám zformulovat otázky pro pamětníky.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Zvolila jsem fotografii dětského pokoje, školní třídu, slavnostní shromáždění pohraničnicků, frontu před prodejnou potravin a shromáždění pionýrů v krojích. Nejjednodušeji se žákům pracovalo s fotografií školní třídy, stejně tak fotografie dětského pokoje nedělala větší potíže. Práce s fotografií pohraničnicků byla o něco složitější. Musela jsem žáky navést na jednotlivé detaily – nápis, výzdoba místnosti. S konkrétní formulací otázek jsem pomáhala už v průběhu práce jednotlivých skupin, reflexi jsem tedy zaměřila spíše na důvody volby konkrétních fotografií a na doplnění ze strany ostatních skupin. Žáci byli schopni formulovat své názory – škola jim byla nejbližší a fronta na potraviny se jim zdála nejzajímavější.

Jitka Rutschová, ZŠ a MŠ Maleč

JAK SE ŽILO?

Zdravě, pomalu a šetrně... vlastně **EKOLOGICKY!**

TÉMA:

udržitelné chování, porovnání s minulostí, životní prostředí, mezigenerační dialog

DOPORUČENÉ FILMY:

Moje sousedka; Tak to vidím já; Amia

ANOTACE:

Žáci zvědavou formou zkoumají, jak se žilo jejich babičkám a dědečkům v době jejich mládí, když oni sami byli dětmi a pak rodiči. Z rozhovoru se dovídají, jak babičky šily svým dětem oblečení, jak dědečkové uměli vše spravit a vyrobit, jaká se používala kosmetika a drogerie, jak šetrně se nakládalo s věcmi i energiemi, materiály, jak se nakupovalo – jak se vlastně žilo pomalu, levně, tedy ekologicky a udržitelně. Na závěr dojde ke sdílení, čeho si jejich prarodiče váží dnes, jaké nové výrobky vnímají pozitivně a co jim pomáhá některé činnosti usnadnit.

DOPORUČENÝ VĚK:

9+

CÍLE:

Žáci:

- vyzkouší si práci s rodinným pamětníkem – kladou otázky, zaznamenávají odpovědi, vyhodnocují rozhovor;
- využívají rodinnou paměť jako jeden z pramenů poznání vývoje společnosti a udržitelného chování pohledem jejich prarodičů;
- posilují svůj vztah k prarodičům a tím i ke starší generaci obecně, vzájemně se obohacují napříč generacemi;
- znají ekologicky šetrnější způsoby chování.

DÉLKA:

35 min. + projekce vybraného filmu + samostatná domácí práce (rozhovor/reportérská činnost)

POMŮCKY:

– MATERIÁL (seznam tematických oblastí a možných otázek) rozstříhaný po jednotlivých tématech

POSTUP:

1. **Promítneme žákům film.** Provedeme reflexi filmu a ptáme se, zda žáci filmu porozuměli.

TIP: Aktivitu doporučujeme zařadit před víkend nebo školní prázdniny, aby žáci měli dostatek času se s prarodiči setkat a vyzpovídat je.

2. Rozdělíme žáky do pěti skupin.

3. Každé skupině dámě vylosovat jednu část z **MATERIÁLU**, který jsme si předtím rozstříhali po jednotlivých tématech. Témata obsahují návrhy otázek, na které se budou moci žáci svých prarodičů zeptat. Každý žák si vybere ty, které jej nejvíce zajímají a na které by od svých prarodičů rád znal jejich odpovědi. Žáci si vybrané či upravené otázky napíší na vlastní papír a sami si tak připraví svůj pracovní list, který doma s prarodiči vyplní. Každý z žáků nakonec položí dvě otázky ze závěru MATERIÁLU: *A jaké aktivity či výrobky dnešní moderní doby se prarodičům líbí dnes? Kterým činnostem se rádi přiučili a vzali si za své?*

TIP: Žáci si mohou zahrát na reportéry a rozhovor s prarodiči si budou zapisovat jako novináři či přímo nahrávat na mobilní telefon, diktafon či fotoaparát.

4. Po dokončení úkolu si sedneme do kruhu a žáci sdílí své odpovědi. Každý vybere jednu nejzajímavější odpověď – krátký příběh, který přednese ostatním, případně pustí krátkou ukázkou z natočeného videa a okomentuje ji.
5. Doprovodnou aktivitou může být taktéž výstava plakátů či kreseb žáků na motivy příběhů jejich prarodičů – nakreslí to, co se jim z rozhovoru nejvíce líbilo a co je zaujalo.

REFLEXE:

Vzájemná reflexe probíhá při sdílení samotných odpovědí, zaznamenaných vzpomínek, příběhů, starých fotografií či nahraných nebo natočených rozhovorů. Žáků se ptáme, jak se jim líbilo vést s prarodiči rozhovor o jejich mládí jako reportér. Jaké příběhy žáky nejvíce překvapily, co znali, a naopak – co pro ně bylo úplně nové? Chtěli by si nějakou aktivitu svých babiček a dědečků vyzkoušet i dnes a co jim přišlo nejprospěšnější? A jaké věci či aktivity dnešní doby prarodiče uvedli, že se rádi přiučili a vzali za své?

TIP: Důležitou částí rozhovoru je i pozitivní pohled prarodičů na dnešní svět. Prarodiče mohou mít sklony k moralizování dnešní mladé společnosti („za nás se to dělalo správně, ne jako ta dnešní nevychovaná generace, co si ničeho neváží“), proto je žádoucí, aby se sami zamysleli, jaké věci či aktivity vidí dnes jako užitečné a prospěšné, které vynálezy a zvyky by se jim v mládí taktéž hodily.

SEZNAM TEMATICKÝCH OBLASTÍ A OTÁZEK

ENERGIE A DOPRAVA	<p>Jak prarodiče šetřili s vodou a jak by s vodou dnes nakládali během sucha?</p> <p>Jak dříve doma topili? Bylo to šetrnější k životnímu prostředí?</p> <p>Jak se šetřilo s elektrikou? (svícení a nabíjení)</p> <p>Jak se dopravovali do školy a později do práce?</p> <p>Jaké bylo jejich první kolo? Používali ho často?</p> <p>Kam a jak se jezdilo na dovolenou, když se nelítalo letadly?</p>	
OBLEČENÍ	<p>Šily babičky doma na šicím stroji oblečení a mělo to nějaké výhody oproti dnešku?</p> <p>Jaké módní časopisy babičky četly a inspirovaly se v nich, aby byly elegantní?</p> <p>Co babičky dělaly, když se udělala díra na kalhotách nebo na ponožce? Vyhazovalo se oblečení jako dnes?</p> <p>Mají babičky i dnes schované knoflíky? A proč?</p> <p>Kam se oblečení chodilo nakupovat a odkud pocházelo?</p>	
NAKUPOVÁNÍ A VAŘENÍ	<p>V jakých nádobách se potraviny (a pití) prodávaly?</p> <p>Kde a od koho nakupovali potraviny? Chodilo se více na trhy, když supermarkety nebyly?</p> <p>Pěstovali si vlastní zeleninu či chovali domácí slepičky? Nebo znali někoho, od koho mohli dostat domácí výrobky (např. vejčeka, mléko)?</p> <p>V jakých taškách se potraviny z obchodů odnášely?</p> <p>Do jakých obalů se balily svačiny?</p> <p>Co dělali s potravinovým odpadem při vaření?</p> <p>Kompostovali na zahrádce?</p>	
KOSMETIKA A DROGERIE	<p>Jakou kosmetiku babička používala? Vyráběla si ji sama?</p> <p>Jaké typy kapesníků / WC papíru / dámských vložek se používaly? Byly ekologičtější?</p> <p>Jak se dříve pralo prádlo?</p> <p>Jaké čisticí prostředky se daly doma vyrobit a z čeho?</p> <p>Jak se odstraňovaly mastné fleky na oblečení či vodní kámen?</p> <p>Jak se dal využít v domácnosti citrón, soda a ocet?</p>	
DOMÁCÍ KUTILSTVÍ	<p>Co všechno si naši prarodiče dokázali sami vyrobit?</p> <p>Uměli si opravit rozbité kolo nebo hračky?</p> <p>Jak se dříve sekala tráva?</p> <p>Postavil dědeček nějaký dům nebo chatu? Co k tomu potřeboval?</p>	

Jaké aktivity či výrobky dnešní moderní doby se prarodičům líbí dnes?

Kterým činnostem se prarodiče rádi přiučili a vzali si za své?

OBYČEJNÝ DEN

TÉMA:

běžný den, porovnání s dětmi v nejchudších částech světa v porovnání s běžným dnem z dětství pra/rodičů

DOPORUČENÉ FILMY:

Farídulláh má dnes volno; Hadí dívka; Leilina melodie; Miruna

ANOTACE:

Prostřednictvím pracovního listu si žáci porovnají svůj běžný den s běžným dnem hlavního protagonisty filmu a následně s dnem z dětství jejich rodičů/prarodičů. Na základě tohoto jednoduchého srovnání si uvědomí rozdílné možnosti, jaké mají oni, jaké mají děti v nejchudších částech světa a jaké měli jejich rodiče/prarodiče. Aktivita je motivační, její první část je potřeba zařadit před projekcí filmu.

DOPORUČENÝ VĚK:

10+

CÍLE:

Žáci:

- uvědomují si rozdílné možnosti dětí žijících v našich podmínkách a dětí v jiných částech světa;
- rozvíjejí si empatii a altruistické postoje.

DÉLKA:

30 min. + projekce vybraného filmu + možná samostatná domácí práce (rozhovor)

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST pro každého žáka
- 3 tužky různých barev pro každého žáka

POSTUP:

1. Před projekcí filmu si každý žák samostatně vyplní levou část **PRACOVNÍHO LISTU**, kde popíše, jak vypadá jeho běžný den.
2. Všichni společně provedeme krátké shrnutí.
3. Následuje **projekce filmu**.
4. Po projekci provedeme stručnou reflexi metodou jednoho slova.
5. Vrátime se k zadání, které žáci dostali před projekcí, a požádáme je, aby své odpovědi zapsali a položky rozdělili na ty, které hlavní hrdina filmu mohl či může ovlivnit, a na ty, které ovlivnit nemohl. Poté se vrátíme k pracovnímu listu a vyplníme jeho pravou část, tzn. tužkou odlišné barvy žáci popíší, co dělá během dne hlavní hrdina filmu a co mohli asi v dětství dělat jejich pra/rodiče.

TIP: Pokud žáci tápou a nevědí, co dělali v dětství jejich pra/rodiče, vytvoříme tím vhodnou motivaci pro rozhovor s pra/rodiči. Zadáme žákům vyplnění této části pracovního listu jako domácí práci. Na začátku další hodiny necháme žáky sdílet výsledky jejich pátrání/rozhovoru s pra/rodiči.

6. Provedeme shrnutí. Žáci uvedou rozdíly mezi svým dnem, dnem dítěte – hlavního protagonisty filmu a dnem z dětství jejich pra/rodičů (mohou podtrhovat v textu, psát na zvláštní papír nebo jen ústně sdělit).

TIP: Aktivita podnítlí žáky ke zvědavosti a pracovní list může sloužit jako vhodný podklad pro rozhovor s pra/rodičem.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Mladší žáky je vhodné v úvodu seznámit se situací v zemi, kde hlavní hrdinové filmu žijí (využít lze Otázky a odpovědi v informačních textech k filmu na webu), případně zadat za domácí úkol (před aktivitou) zjistit některé faktografické údaje o zemi, ve které se děj filmu odehrává.

Michal Bok, ZŠ Lužná u Rakovníka

Co dělám obvykle dopoledne v běžný den?	Co asi obvykle dělá hrdina/ka z filmu dopoledne?	Co asi obvykle dělal/a dopoledne v dětství moje babička/dědeček/maminka/tatínek?
Co dělám odpoledne v běžný den?	Co asi dělá hrdina/ka z filmu odpoledne?	Co asi dělal/a odpoledne v dětství moje babička/dědeček/maminka/tatínek?
Jak pomáhám rodičům, jaké doma vykonávám práce?	Jak pomáhá rodičům hrdina/ka z filmu, jakou práci dělá?	Jak pomáhal/a v dětství rodičům moje babička/dědeček/maminka/tatínek?
Co slyším okolo sebe převážnou část dne?	Co okolo sebe slyší hrdina/ka z filmu převážnou část dne?	Co okolo sebe asi v dětství slyšel/a babička/dědeček/maminka/tatínek převážnou část dne?
Koho nebo co nejčastěji vidím okolo sebe?	Koho nebo co nejčastěji vidí okolo sebe hrdina/ka z filmu?	Koho nebo co nejčastěji v dětství viděl/a okolo sebe babička/dědeček/maminka/tatínek?

MLUVÍME SPOLU

TÉMA:

komunikace v rodině, vztahy v rodině, nemoc v rodině

DOPORUČENÉ FILMY:

Delete; Tančím pro tebe; Bětka a chytré hlavičky; Poslouchám

ANOTACE:

Aktivita vede žáky k přemýšlení nad tím, jak může nemoc zasáhnout do života rodiny, a především k poznání, jak je důležitá komunikace mezi jejími členy. Žáci si uvědomují nezbytnost empatie a porozumění nejen v době radosti, ale i bolesti, kterou každodenní život přináší.

DOPORUČENÝ VĚK:

11+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomují nezbytnost komunikace a porozumění uvnitř rodiny;
- si uvědomují důsledky náhlé vážné nemoci v rodině;
- umějí vést aktivní rozhovor se svými rodiči.

DÉLKA:

60 min. + projekce filmu + samostatná domácí práce (rozhovor)

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST Mluvíme spolu pro každého žáka
- psací potřeby

POSTUP:

1. Na začátku hodiny uvedeme téma, kterým se budeme zabývat, a to je komunikace uvnitř rodiny. Položíme žáků otázku: *Čím si myslíte, že děláte radost svým rodičům? A necháme je chvíli přemýšlet. Dobrovolníky necháme sdílet odpovědi.*
2. Následuje **projekce filmu**.
3. Provedeme reflexi pomocí metody jednoho slova nebo I.N.S.E.R.T.
4. Poté se žáků zeptáme, jak často a případně o čem si se svými rodiči povídají. *Scházíte se každý večer (nebo alespoň o víkendu) kolem jednoho stolu? Zajímáte se o to, co ostatní členové vaší rodiny za celý den prožili, co se jim povedlo nebo co je naopak trápí? A je toto společné sdílení pro vás důležité? Proč ano, proč ne?*
5. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST**. Jejich úkolem bude udělat s rodiči rozhovor, v němž jim položí (každému zvlášť či oběma dohromady) uvedené otázky.
6. V následující hodině se žáků zeptáme, zda a jak úkol splnili. *Byli rodiče ochotní si s vámi povídat? Byl to příjemný rozhovor? Pomohl vám k něčemu? Vrátime se také k otázce, čím si myslí, že dělají rodičům radost. Shodují se jejich odpovědi s odpověďmi rodičů?*
7. Poté rozdělíme žáky do skupin po třech až čtyřech a vyzveme je, aby si navzájem sdělili informace, které se dozvěděli. Pokud se k některé z otázek nechtějí vyjadřovat, nemusejí, do odpovědí žáky zásadně nenutíme.

REFLEXE:

Probíhá formou diskuse. Ptáme se: *Co zajímavého/nového jste se během rozhovoru se svými rodiči dozvěděli? Bylo to pro vás přínosné? V čem/proč? Je důležité, aby si rodiče se svými dětmi povídali a kladli jim i jiné otázky než jen: Co bylo dnes ve škole? Proč ano, proč ne?*

ZDROJ:

www.mpc-edu.sk (upraveno)

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Žáci pracovali se zájmem, byli otevření, vyjadřovali svoje pocity, názory a postoje, formulovali otázky a snažili se najít odpovědi. Z jejich reakcí plynula empatie, uvědomění si významu zdraví pro plnohodnotný život, důležitost rodiny a blízkých při překonávání překážek a zvládání problémů, které život přináší, důležitost komunikace a porozumění nejen mezi členy rodiny, ale i v životě všeobecně. Samotný film a doplňkové aktivity k němu mohou pozitivně přispět k vytváření hodnotového žebříčku dětí.

Stanislava Tomková, ZŠ a MŠ Polnička, Žďár nad Sázavou

POLOŽTE RODIČŮM NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY. ODPOVĚDI SI ZAPIŠTE.

Jsem vám v něčem podobný?

Čím (kdy, v jakých situacích) vám způsobují starosti?

Čím vám dělám radost?

Kdybyste mi teď měli něco popřát, co by to bylo?

Jaké to bylo, když jste byli v mém věku a chodili do školy?

MAPA KOŘENŮ TŘÍDY

TÉMA:

odkud pochází moje rodina, pátrání odkud kdo je v kontextu celé třídy

DOPORUČENÉ FILMY:

Žirafa v nesnázích; Jsem tu nový; Pradědečkovo číslo; Darované housle; Nora zpívá pro Sýrii

ANOTACE:

Prostřednictvím aktivity si žáci i jejich rodiče uvědomí, odkud pochází jejich rodina. Žáci nejprve samostatně a poté společně s rodiči zaznamenají do mapy původ svých předků a zamyslí se nad důvody a důsledky jejich stěhování. Žáci vytvoří mapu kořenů celé třídy. Na závěr aktivity žáci uskuteční rozhovor s příbuzným, který se ve svém životě někam přestěhoval, a zaznamenají jeho odpovědi.

DOPORUČENÝ VĚK:

10+

CÍLE:

Žáci:

- uvědomí si a zaznamenají, odkud pochází jejich rodina;
- diskutují s rodiči o kořenech své rodiny a společně dotvoří mapu, odkud jejich předci pocházejí;
- uvědomí si a popíší historicko-společenské důvody migračních vln v průběhu (nejen) 20. století;
- uvědomí si, jak je důležité znát své kořeny.

DÉLKA:

90 min. (2 vyučovací hodiny s cca týdenním odstupem, včetně projekce filmu) + samostatná domácí práce

POMŮCKY:

- mapa ČR, příp. i SR pro každého žáka
- velký arch papíru
- psací potřeby
- tabule nebo flipchart

POSTUP:

První hodina:

1. Promítneme žákům film.

2. Po projekci si sedneme do kruhu a provedeme reflexi filmu, nejprve metodou jednoho slova. Následně rozvineme diskusi s dotazy, ve kterých se zaměříme na cestování a adaptaci na nové podmínky, na kulturní rozdíly. *Kdo z vás rád cestuje? Máte nějakou osobní zkušenost s nedorozuměním, které vzniklo z důvodu odlišné kultury/jazyka/zvyku? Jak se cítíte v cizí zemi, když nerozumíte místnímu jazyku?*

TIP: Inspirujte se lekcí pro pedagogy Mluvme o migraci dostupné na jsns.cz.

3. Zůstaneme v kruhu a vyzveme žáky, aby vstal ten:

- kdo se narodil v nejbližším městě/nejbližší porodnici
- či prarodiče žijí v našem městě/obci
- či prarodiče žijí více než 50 km daleko
- kdo se za život někdy stěhoval apod.

4. Poté požádáme žáky, aby se posadili do lavic, a rozdáme jim nakopírovanou mapu ČR a Slovenska (můžeme rozdat i mapu Evropy; připomeneme žákům historickou spjatost ČR a Slovenska). Vyzveme je, aby v mapách označili místa, kde žije/žila jejich rodina – žáci začnou tam, kde žijí oni s rodiči a sourozenci, pokračují tam, kde se narodili a v mládí žili rodiče, prarodiče.

5. V závěru hodiny žákům zadáme domácí úkol – dokončit mapku původu předků za pomoci rodičů a zaznamenat důvody stěhování předků v rozhovoru se členem rodiny, který se někam přestěhoval, kdy se ho ptáme:

- proč se stěhoval?
- jak se cítil na novém místě?
- co mu pomáhalo?
- kde se mu žilo nejlépe?
- jaké má vzpomínky...?

I MY JSME KDYSI CHODILI DO ŠKOLY

TÉMA:

školní léta dnes a v minulosti, staré fotografie

DOPORUČENÉ FILMY:

Z kola ven – Jan a Josefína; Bětka a chytré hlavičky

ANOTACE:

Aktivita vede žáky k tomu, aby prostřednictvím rozhovoru se svými pra/rodiči zjišťovali, v jakém kolektivu oni prožívali svá školní léta. Na základě jejich vzpomínek žáci následně srovnávají možnosti dětí dříve a dnes.

DOPORUČENÝ VĚK:

11+

CÍLE:

Žáci:

- uskutečnit se svými rodiči a prarodiči rozhovor zaměřený na vzpomínky na jejich školní léta;
- jejich odpovědi srovnávají s tím, co prožívají ve škole v současnosti;
- uvědomují si přínos starší generace pro mladší a naopak;
- diskutují o pozitivěch a negativěch inkluze.

DÉLKA:

90 min. (včetně projekce filmu) + **samostatná domácí práce** (rozhovor s pra/rodiči)

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST A pro každého žáka
- PRACOVNÍ LIST B pro každého žáka
- psací potřeby

POSTUP:

1. Na úvod aktivity **promítneme žákům film**.
2. Poté provedeme krátkou reflexi. Vyzveme žáky, aby vyjádřili své dojmy z filmu.
3. Rozvineme se žáky diskusi o naší třídě a o tom, co dělají během a po skončení vyučování: *Jak byste popsali atmosféru ve škole? A jak naši třídu? Co je pro vás důležité, co děláte o přestávkách? A co ve volném čase? Myslíte si, že máte nabitý rozvrh? Máte toho ve škole moc?*
4. Navážeme na zhlédnutý film. V případě filmu *Z kola ven – Jan a Josefína* citlivě s ohledem na konkrétní skupinu směřujeme diskusi na téma dítě s handicapem ve škole. Vysvětlíme si neznámé pojmy. Klademe otázky typu: *Měl by podle vás člověk s handicapem, např. jaký má Josefína, ale i jiným, třeba tělesným, chodit do běžné školy? A co člověk, který je naopak tak chytrý jako Jan? Jaké mají děti s výjimečným nadáním možnosti rozvíjet svůj talent? Je mezi námi někdo něčím výjimečný? V čem? Co mu jde lépe než ostatním? Jaké možnosti měly dříve děti, které se něčím od ostatních odlišovaly?*
5. Na závěr hodiny rozdáme **PRACOVNÍ LISTY** a vyzveme žáky, aby podobný rozhovor vedli doma s pra/rodiči. Vybídeme je, aby zapátrali v rodinných albech a pokusili se najít fotografii školní třídy pra/rodičů a nejlépe z toho ročníku, ve kterém jsou oni sami. Požádáme je, aby fotografii přinesli do školy.

REFLEXE:

Reflexe probíhá v následující vyučovací hodině. Žáci donesou školní fotografie svých rodičů či prarodičů a zpracované pracovní listy. Na základě vzpomínek rodičů a prarodičů se seznámíme se školní třídou v minulosti a srovnáme třídní kolektivy žáků s kolektivy jejich pra/rodičů. *V čem žáci v minulosti vynikali? Co jim dělalo problémy? Chodily s nimi do školy i děti s handicapem? Jak je to dnes? Co se za ta léta změnilo či nikoliv?*

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Na této aktivitě žáky nejvíce bavilo pátrání po starých školních fotografiích v rodinných albech rodičů a hlavně prarodičů. Fotografie je zaujaly nejen svým provedením, ale také obsahem (jak se žáci tehdy oblékali, jaké měli účesy...). Obzvláště cenné na této aktivitě bylo propojení generací – rozhovory s blízkými na společné téma a zjištění, že i rodiče či prarodiče, přestože je od dnešních žáků dělí i několik desetiletí, ve škole prožívali podobné věci jako žáci dnes.

Štěpánka Šťastná, Základní škola Karlovy Vary, Konečná 25, p. o.

MAMI, TATI, A KDE JSI TY?

Pokuste se v rodinném albu společně s rodiči vyhledat jejich školní fotografie. Zaměřte se na takovou fotografii třídy, která je přibližně ze stejného ročníku, do kterého chodíte teď vy.

Požádejte rodiče, aby vám vyprávěli o sobě a svých spolužácích. Ptejte se, jak se jmenovali, v čem vynikali, co jim dělalo problémy... Svá zjištění zaznamenejte:

	Maminka:	Tatínek:
Na kterou základní školu chodila moje maminka/tatínek:		
V kterých letech maminka/tatínek chodil/a do školy:		
Co se v té době ve světě a u nás dělo?		
Jak vypadala škola, do které chodil/a maminka/tatínek?		
Maminka/tatínek měl nejraději předměty:		
Nejlepší kamarád/kamarádka maminky/tatínka se jmenoval/la:		
Ze všeho nejraději:		
Nejlepší byl/a v:		
Vůbec mu/jí ale nešlo:		
Měl/a maminka/tatínek ve třídě spolužáka/žačku, který/á byl/a něčím výjimečný/á?		
Maminka/tatínek ještě vzpomíná na:		

BABI, DĚDO, A KDE JSI TY?

Pokuste se v rodinném albu společně s prarodiči vyhledat jejich školní fotografie. Zaměřte se na takovou fotografii třídy, která je přibližně ze stejného ročníku, do kterého chodíte teď vy.

Požádejte prarodiče, aby vám vyprávěli o sobě a svých spolužácích. Ptejte se, jak se jmenovali, v čem vynikali, co jim dělalo problémy... Svá zjištění zaznamenejte:

	Babička:	Dědeček:
Na kterou základní školu chodil/a moje babička/dědeček:		
V kterých letech babička/dědeček chodil/a do školy:		
Co se v té době ve světě a u nás dělo?		
Jak vypadala škola, do které chodil/a babička/dědeček?		
Babička/dědeček měl/a nejraději předměty:		
Nejlepší kamarád/kamarádka babičky/dědečka se jmenoval/la:		
Ze všeho nejraději:		
Nejlepší byl/a v:		
Vůbec mu/jí ale nešlo:		
Měl/a babička/dědeček ve třídě spolužáka/žačku, který/á byl/a něčím výjimečný/á?		
Babička/dědeček ještě vzpomíná na:		

VŠUDE DOBŘE DOMA NEJLÍP

TÉMA:

rodina, rodinné zázemí, hodnoty

DOPORUČENÉ FILMY:

Dům plný snů; Delete; Hadí dívka; Farrídulah má dnes volno; Tak to vidím já; Pepa; Miruna

ANOTACE:

Aktivita vede žáky k přemýšlení nad jejich vlastní rodinou a nad tím, jaké hodnoty by měla rodina podporovat a rozvíjet, aby se v ní každý její člen cítil spokojený a šťastný. Zároveň žákům ukazuje, že součástí rodinného života jsou i problémy, nemoci a různá trápení, která bychom se měli naučit přijímat a řešit (mají-li řešení).

DOPORUČENÝ VĚK:

10+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomují základní hodnoty, k nimž rodina vychovává (resp. měla by vychovávat);
- pomocí obrázků či jiných symbolů dokážou vyjádřit členy své rodiny;
- si uvědomují problémy, jaké může vnést do rodinného života nemoc, chudoba, problémy rodičů a možnosti jejich řešení.

DÉLKA:

40 min. + projekce vybraného filmu

POMŮCKY:

- psací potřeby, sešit nebo papír pro každého žáka
- arch papíru pro každou skupinu

POSTUP:

1. Na začátku hodiny si se žáky nejprve povídáme o členech, kteří tvoří základní rodinu, a o hodnotách, k nimž by rodina měla vést/ vychovávat.
2. Následně napíšeme na tabuli přísloví Všude dobře doma nejlip.
3. Vyzveme žáky, aby se sami pokusili vysvětlit význam tohoto přísloví.
4. Vyzveme žáky, aby nakreslili na papír nebo do sešitu jejich dům/byt a do jednotlivých pokojů zakreslili pomocí symbolů členy své rodiny (např. maminka = knížka, protože ráda čte). Ke každému členu rodiny žáci uvedou, čím je ovlivňuje, čeho si na něm váží a proč apod. Poskytneme žákům dostatek času na zpracování úkolu, alespoň deset minut.

TIP: Předem můžeme žáky vyzvat, aby si na tuto aktivitu přinesli fotografie členů své rodiny, které by mohli do domu/bytu vlepit.

5. Poté si žáci ve dvojicích povídají o tom, co a proč zakreslili.
6. Následuje **projekce filmu**.
7. Po projekci provedeme reflexi metodou jednoho slova a rozvineme diskusi o filmu.
8. Následně rozdělíme žáky do skupin po třech až čtyřech. Každá skupina dostane velký arch papíru, na který nakreslí dům a do něj pomocí symbolů či slov zakreslí nebo zapíšou problémy, které musí řešit hlavní hrdina/ka filmu, a jak problémy jednoho člena rodiny ovlivňují život rodiny celé.

REFLEXE:

Probíhá formou diskuse, v níž se společně se žáky zamýšlíme nad následujícími otázkami: *Kdo vytváří domov? Proč nám je / mělo by být doma nejlépe? Jak to můžeme sami ovlivnit? A kdy, v jakých situacích to naopak ovlivnit nemůžeme? Dokázali byste podřídit svůj „bezstarostný život“ potřebám někoho blízkého?*

TIP: Stejně jako u celého projektu Příběh mojí rodiny i zde platí, že zásadně žádného žáka do odpovědi nenutíme, a to právě s ohledem na to, že nikdy nemůžeme zcela stoprocentně vědět, zda právě nějaké rodinné trápení neprožívá.

ZDROJ:

www.mpc-edu.sk (upraveno)

TADY BYDLÍM JÁ

TÉMA:**proměny místa, kde žijí, staré fotografie****DOPORUČENÉ FILMY:****Kde si máme hrát; Dům plný snů****ANOTACE:**

Aktivita vede žáky k zájmu o místo, kde žijí. Prostřednictvím rozhovoru s rodiči a prarodiči zjistí, jak vypadalo a jak se v čase proměňovalo jejich město či obec. Na základě autentických vzpomínek a informací z internetu následně vytvoří kroniku své obce / svého města. Současně porovnájí největší změny, které se v dané lokalitě udály, a společně se zamyslí nad tím, co by rádi ve svém okolí změnili.

DOPORUČENÝ VĚK:**10+****CÍLE:**

Žáci:

- uskuteční rozhovor se svými rodiči a prarodiči zaměřený na místo, kde žijí, a jeho proměnu v čase;
- uvědomí si změny, které se v okolí jejich bydliště za poslední desetiletí udály;
- společně vytvoří kroniku své obce či města;
- diskutují o možnostech zlepšení místa, kde žijí.

DÉLKA:**90 min.** (včetně projekce filmu) + **samostatná práce žáků** (rozhovor s pra/rodiči)**POMŮCKY:**

- PRACOVNÍ LIST pro každého žáka
- fotografie z rodinného alba žáků
- psací potřeby

POSTUP:

1. Požádáme žáky, aby z domova přinesli staré fotky z místa, kde vyrostli oni a jejich rodiče, případně prarodiče. Čím starší fotky najdou, tím lépe. Poprosíme je, aby se doma zeptali rodičů, jak se místo, kde bydlí, v průběhu jejich života změnilo. Poskytneme žákům **PRACOVNÍ LIST**, který jim bude sloužit jako vodítko při pokládání dotazů.
2. Zároveň žáky vyzveme, aby si na internetu našli co nejvíce historických informací o svém bydlišti.
3. Žáci si následující hodinu připraví ze získaných materiálů prezentaci, jejímž prostřednictvím představí příběh své rodiny a místa, kde vyrůstali, ostatním (na dobrovolné bázi). Rozvineme diskusi.
4. Následuje **projekce filmu**.
5. Po projekci vyzveme žáky, aby postupně sdělovali dojmy z filmu a otázky, které je po jeho zhlédnutí napadly. Navážeme na předchozí diskusi: *Myslíte si, že byste sami (nebo s pomocí rodičů, školy) mohli něco v místě, kde žijete, zlepšit? Jak byste to udělali? Poskytl vám snímek inspiraci?*
6. Následuje skupinová práce, ve které z materiálů, které si žáci přinesli, společně vytvoříme „kroniku“ místa, kde žijí.

TIP: Fotky můžeme přefotit nebo naskenovat, abychom neponičili originály.

REFLEXE:

Závěrečnou reflexi provedeme formou diskuse: *Překvapilo vás něco z historie vaší obce / vašeho města? Zjistili jste něco, co jste nevěděli? Lišily se nějak významně odpovědi rodičů? Jste spokojeni s tím, jak vaše obec/město vypadá a funguje?*

TIP: Žáci si mohou nafotit ta samá místa, která jsou na dobových fotkách zachycena, a porovnat, jak se v čase změnila.

V případě, že se žáci přistěhovali nedávno, poprosíme je, aby přinesli fotky místa, kde bydleli dříve, a své původní bydliště ostatním žákům představili. Můžou si připravit srovnání, v čem se místo, kde bydleli dříve a kde bydlí teď, liší. Pokud z diskuse vyplyne smysluplný nápad na změnu v obci, lze aktivitu rozšířit do formy projektu a pokusit se přednést návrh na řešení před volenými zástupci obce a případně jej zrealizovat.

JAK DŘÍV VYPADALO MÍSTO, KDE ŽIJETE? POPROSTE RODIČE A PRARODIČE, ABY NAŠLI STARŠÍ FOTOGRAFIE VAŠÍ ČTVRTI, OBCE NEBO MĚSTA, A ZEPTEJTE SE JICH NA NÁSLEDUJÍCÍ OTÁZKY.

Kdy vzniklo místo (obec, město), kde bydlíte?

.....

Kde bydleli rodiče, když byli malí? Vyrůstali ve stejném místě jako vy?

.....

Kde bydleli prarodiče, když byli malí? Vyrůstali ve stejném místě jako vy a vaši rodiče?

.....

V případě, že se rodiče či prarodiče stěhovali: kam se stěhovali a z jakého důvodu?

.....

Jak vypadal život v místě, kde bydlíte, když byli vaši rodiče a prarodiče malí?

.....

Jaký byl zdroj obživy, když byli vaši rodiče a prarodiče malí? Čím se živí lidé v místě, kde bydlíte dnes?

.....

Jaké významné historické události se odehrály v místě, kde bydlíte?

.....

Jak se místo, kde vyrůstáte, změnilo?

.....

Jsou nějaké stavby, které úplně zmizely nebo se úplně změnily?

.....

A naopak? Jsou v místě, kde bydlíte, nové stavby?

.....

Jakých změn ve vašem okolí si vaše rodina váží nejvíce?

.....

Je něco, co vám i vaší rodině v místě, kde bydlíte, chybí?

.....

Kdybyste mohli něco v místě, kde žijete, změnit, co by to bylo?

.....

STROM

TÉMA:**hodnoty v rodině****DOPORUČENÉ FILMY:**

Leilina melodie; Miruna; Tak to vidím já: Pepa; Poklad; Hadí dívka; Farídulláh má dnes volno; Dům plný snů; Z kola ven – Jan a Josefína; Tak to vidím já: Amia

ANOTACE:

Pomocí aktivity žáci rozvíjejí empatii a porozumění rodinným hodnotám. Uvědomí si význam rozdílných životních podmínek v různých zemích, ale i to, že bezpečí domova není pro všechny samozřejmostí.

DOPORUČENÝ VĚK:**10+****CÍLE:**

Žáci:

- uvědomují si svoje emoce a umějí je popsat;
- jsou empatičtí;
- uvědomují si své vlastní životní hodnoty;
- dokážou charakterizovat rozdíl mezi životem dětí v chudých zemích / dětí s handicapem a svým vlastním životem;
- umějí diskutovat o etických otázkách na základě skutečného příběhu.

DĚLKA:**30 min. + projekce vybraného filmu + samostatná domácí práce****POMŮCKY:**

- PRACOVNÍ LIST Strom pro každého žáka 2× (oboustranně na jeden list papíru)
- papír a psací potřeby pro každého žáka
- tabule nebo flipchart

POSTUP:

1. V úvodu hodiny žáky vyzveme, aby vypsali/sdělili všechny hodnoty, které je napadnou. Odpovědi žáků zapisujeme na tabuli a následně pojem *hodnota* vysvětlíme.
2. Pokračujeme brainstormingem na téma: *Jakých hodnot si váží moje rodina, co je pro nás důležité?*
3. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST**. Vyzveme je, aby do kořenů zaznamenali, co je pro jejich rodinu nejdůležitější, bez čeho se neobejde. Do kmenu dále zapíšou, jaké životní hodnoty jsou důležité pro ně samotné, a do větví, co můžou díky kořenům a kmenu rozvíjet.
4. Následuje **projekce filmu**.
5. Po filmu provedeme reflexi metodou jednoho slova a následně si sedneme se žáky do komunitního kruhu.
6. Pokračujeme diskusí, v rámci které provedeme porovnání hodnot rodiny z filmu s rodinnými hodnotami žáků. *Umíte si představit, že byste byli v situaci filmové rodiny? Jakých hodnot si asi váží filmová rodina? Liší se od těch našich, proč?*
7. Aktivitu zakončíme závěrečnou zpětnou vazbou – žáci vyplní i strom na druhé straně pracovního listu, tentokrát z pohledu hlavního hrdiny/hrdinky filmu.

REFLEXE:

Probíhá formou společné diskuse, v níž se zaměříme především na pocity žáků a jejich vztahy se do pocitů hlavní/ho hrdiny/ky filmu.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem testovala ve čtvrté třídě s filmem *Leilina melodie*. Téma bylo žákům blízké, zaujalo je. Vysvětlení pojmu *hodnota* nedělalo žákům větší potíže. Nejdříve uváděli peníze, ale brzy se sami dostali ke zdraví, rodině apod. Všichni se v diskusi shodli, že se mají Leila s maminkou rádi a že to pro ně bylo těžké, ale správné rozhodnutí.

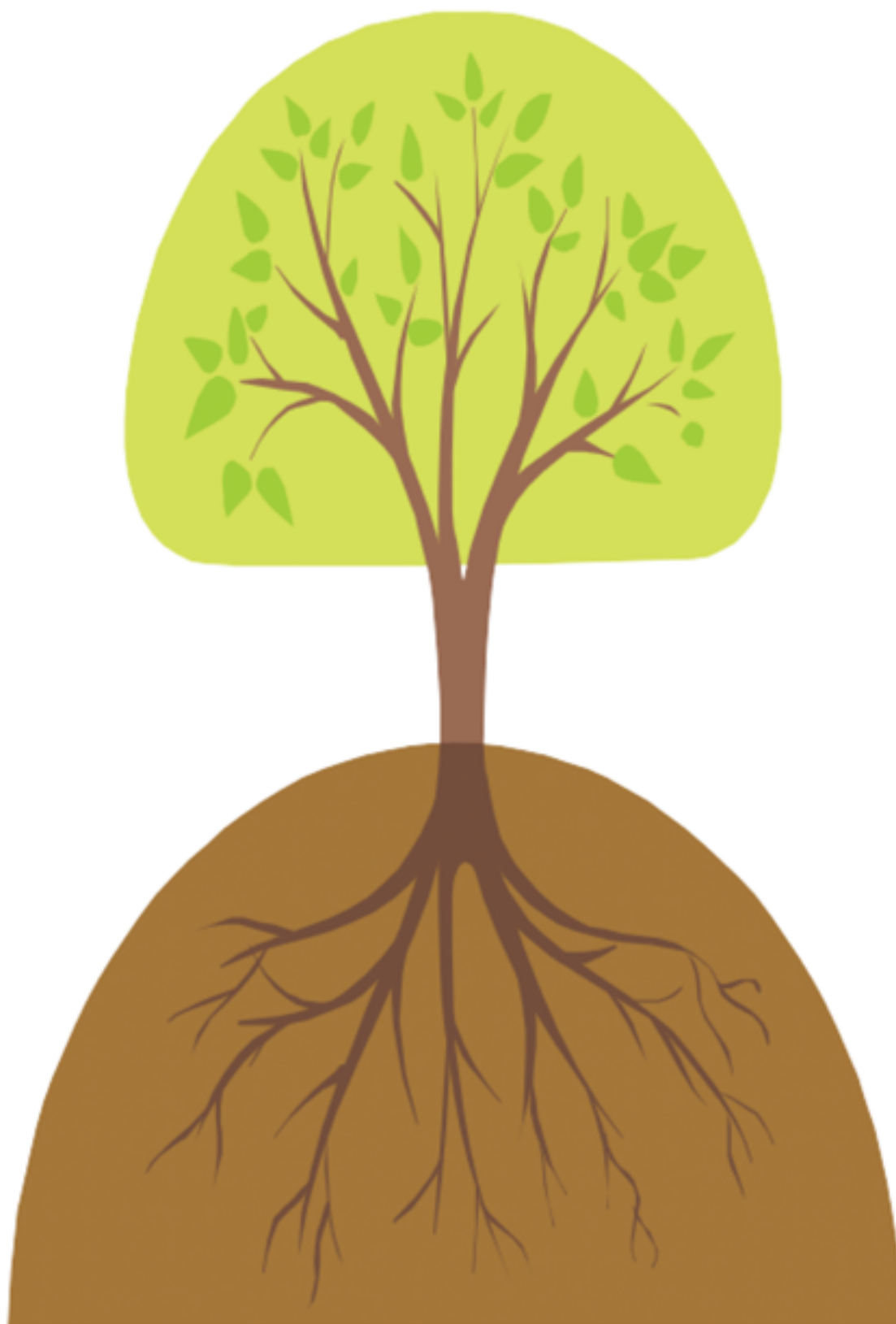
Andrea Tláskalová, ZŠ Zbiroh

DO KOŘENŮ ZAZNAMENEJ, CO JE PRO VAŠI RODINU NEJDŮLEŽITĚJŠÍ, BEZ ČEHO SE NEOBEJDETE.

DO KMENU ZAPIŠ, JAKÉ ŽIVOTNÍ HODNOTY JSOU DŮLEŽITÉ PRO TEBE.

DO VĚTVÍ, CO MŮŽEŠ DÍKY KOŘENŮM A KMENU ROZVÍJET.

KAMARÁDA SI VYBERU SÁM

TÉMA:
přátelství, hodnoty

DOPORUČENÉ FILMY:
Létající Anne; Z kola ven – Jan a Josefína; Miruna; Tak to vidím já: Pepa; Jsem tu nový

ANOTACE:
Aktivita vede žáky k zamyšlení nad tím, jaké hodnoty tvoří pevné a opravdové kamarádství či přátelství mezi vrstevníky. Žáci zároveň poznávají, že každý touží po přátelství a chce být přijímán takový, jaký je.

DOPORUČENÝ VĚK:
11+

CÍLE:
Žáci:
– si uvědomují hodnoty, podle kterých si vybírají své kamarády/přátele;
– umějí diskutovat o tom, co všechno může kamarádství/přátelství pokazit;
– přemýšlejí nad tím, jak kamarádství či přátelství mohou vnímat lidé s určitým handicapem.

DÉLKA:
30 min. + projekce vybraného filmu + samostatná domácí práce (rozhovor s pra/rodiči)

POMŮCKY:
– papír formátu A4 pro každého žáka
– psací potřeby pro každého žáka

POSTUP:

1. Na začátku aktivity položíme žákům následující otázky: *Podle čeho si vybíráte své kamarády? Jaké vlastnosti musí mít ten, koho považujete za svého kamaráda?*

2. Dáme žákům krátký čas na rozmyšlenou a vyzveme je, aby otázky zodpověděli. Poté se jich zeptáme: *Jaké existují překážky ve vztazích s kamarády či vrstevníky? Co všechno může kamarádství/přátelství pokazit? Je těžké si kamarádství udržet? Opět žákům poskytneme krátký čas na rozmyšlenou.*

3. Následuje **projekce filmu**.

4. Po reflexi filmu se dále žáků ptáme: *Podle čeho si vybírá své kamarády hlavní protagonista/ka? Je těžké s ním/ní kamarádit? Proč ano, proč ne?*

5. Nyní rozdělíme žáky do skupin po třech až čtyřech a rozdáme jim prázdné papíry. Jejich úkolem bude ve skupinách vymyslet několik důvodů, proč by bylo fajn se kamarádit s hlavním hrdinou/hrdinkou filmu. Skupiny se zároveň zamyslí nad otázkou: *Jak bychom museli změnit či přizpůsobit své chování, abychom byli pro hlavního hrdinu/hrdinku opravdovými přáteli?*

6. Aktivitu zakončíme prezentací odpovědí.

TIP: Zadejte žákům za úkol, aby doma zjistili, jaké kamarády mají/měli rodiče/prarodiče a čeho si na nich vážili.

Znáte nějaké kamarády svých rodičů/prarodičů? Čeho si na svých kamarádech pra/rodiče váží? Podle čeho a jak si je vybrali?

Ve škole pak ve společné reflexi můžeme zhodnotit, zda se důvody ke kamarádství liší, nebo zůstávají podobné. Zároveň podněcujeme u žáků zvědavost ohledně dětství jejich pra/rodičů.

REFLEXE:

Probíhá formou diskuse nad zadanými otázkami v předposledním bodě aktivity. V případě, že navážeme rozhovorem ohledně přátel rodičů/prarodičů, můžeme porovnávat, zda se důvody pro výběr přátel liší/podobají/zůstávají stejné.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem testovala s primány. Žáci živě diskutovali, aktivita je velmi bavila, zapisovali si ve skupinách a poté prezentovali spolužákům své závěry. Nejčastěji uváděli, že by se chtěli kamarádit s tím, komu mohou důvěřovat, kdo je nepomlouvá, neuráží a je s ním zábava. Nechtějí ani kamaráda, který mluví vulgárně. Následně se žáci zamýšleli nad tím, co zlepšit sami na sobě, aby s nimi chtěli ostatní kamarádit. Anne (pozn. postava z filmu Létající Anne) se jim líbila, protože byla odvážná a hezká a muselo být pro ni velmi těžké vystoupit před třídou. Celá třída se shodla, že by Anne mezi sebou chtěli, aby se naučili být více tolerantní a ohleduplní k pocitům druhých lidí, což jim momentálně připadá jako jejich největší problém.

Lenka Kozlíková, Gymnázium a SOŠ dr. V. Šmejkal, Ústí nad Labem

ŠKOLA ZÁKLAD ŽIVOTA

TÉMA:

každodenní povinnosti

DOPORUČENÉ FILMY:

Farídulláh má dnes volno; Miruna; Hadí dívka

ANOTACE:

Žáci prostřednictvím aktivity kriticky zhodnotí svoje domácí povinnosti a porovnají je s povinnostmi hlavního hrdiny filmu a povinnostmi, které měli v dětství jejich rodiče/prarodiče. Zároveň reflektují své možnosti v porovnání se svými vrstevníky z chudých zemí a možnostmi jejich rodičů/prarodičů, diskutují o významu vzdělání a zkoumají motivaci a chování hlavních aktérů snímku.

DOPORUČENÝ VĚK:

8+

CÍLE:

Žáci:

- dokážou formulovat postřehy z filmu;
- jsou empatičtí k problémům druhých;
- si uvědomují význam vzdělání z hlediska kvality budoucího života;
- umějí kriticky zhodnotit svoje povinnosti v rodině.

DÉLKA:

90 min. (včetně projekce filmu) + **samostatná domácí práce** (volitelně)

POMŮCKY:

- psací potřeby
- 2 listy papíru pro každého žáka

POSTUP:

1. V úvodu hodiny žáky vyzveme, aby přeložili papír na dvě poloviny a na jednu část zaznamenali, jaké povinnosti a jak dlouho musejí vykonávat v průběhu týdne. Krátce zhodnotí, jestli doma pomáhají hodně, nebo málo.

2. Poté se žáků zeptáme, zda uvedli i docházku do školy. Rozvineme diskusi, zda školní docházka také patří mezi povinnosti.
3. Rozdělíme žáky do skupin po čtyřech a rozdáme jim prázdný papír, do kterého zaznamenávají, co je na škole baví a co je naopak nebaví.
4. Úkolem skupin dále bude ve filmu sledovat chování jednoho z protagonistů. Žáci si mohou zapisovat poznámky na list papíru.
5. Následuje **projekce filmu**.

TIP: V případě výběru filmu Farídulláh má dnes volno pustíme projekci části filmu (0:01–11:20). V okamžiku, kdy bude předák dávat peníze otci, snímek zastavíme. Požádáme žáky, aby zapsali, jak bude podle nich příběh pokračovat. Asi po 5 minutách projekci filmu dokončíme. Poté se ptáme: *Kdo správně odhadl dokončení příběhu? Kdo si myslel něco jiného?*

6. Navážeme reflexí metodou jednoho slova a následně každá skupina porovná své domácí povinnosti s povinnostmi hlavního protagonisty filmu. Vrátime se i k tomu, co žáky na školy baví/ nebaví, a zrcadlíme jejich pohled s pohledem na školu hlavní/ho protagonisty/ky.

TIP: Navažte samostatnou (domácí) práci a nechte žáky vymyslet a zaznamenat, jaké povinnosti měli v dětství jejich rodiče/prarodiče. Jejich domněnky můžou sloužit jako vhodný podklad pro vedení rozhovoru s pra/rodiči.

REFLEXE:

Reflexe probíhá formou diskuse. Zaměříme se na pocity žáků po zhlédnutí filmu. Sedneme si se žáky do komunitního kruhu a necháme jednotlivé skupiny prezentovat, co vysledovaly. Poté diskutujeme na téma povinnosti v rodině, vztahy mezi členy rodiny. Ptáme se: *Jaké má hlavní hrdina/ka přání a proč si ho vůbec přeje? Splní se mu jeho/její přání? Za jakých podmínek? Je dobře, že je u nás povinná školní docházka? V čem pomáhá dětem? Musel také někdo z vaší rodiny jako dítě pracovat? Žáky vedeme k tomu, aby si uvědomili význam vzdělání a rodinného zázemí.*

ŽEBŘÍČKY HODNOT

TÉMA:

hodnoty v proměnách času, stáří

DOPORUČENÉ FILMY:

Tančím pro tebe; Poklad; Bětka a chytré hlavičky

ANOTACE:

Aktivita vede žáky k respektu a pozitivním postojům vůči seniorům. Jejím prostřednictvím si žáci uvědomují své životní hodnoty a konfrontují je s hodnotami, které podle nich vyznává hlavní hrdina/ka filmu.

DOPORUČENÝ VĚK:

13+

CÍLE:

Žáci:

- si uvědomují své vlastní životní hodnoty;
- si uvědomují rozdílnost a proměnlivost životních hodnot na základě životních zkušeností, věku a prohlubující se fyzické nebo duševní nemoci;
- mají vybudované pozitivní postoje vůči seniorům;
- chápou význam starší generace pro mladší.

DÉLKA:

25 min. + projekce vybraného filmu + samostatná domácí práce (volitelně)

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST 1A pro každého žáka
- PRACOVNÍ LIST 1B pro každou skupinu
- psací potřeby

POSTUP:

1. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST 1A** s žebříčkem hodnot a necháme jim dostatek času na jeho vyplnění.
2. Následuje **projekce filmu**.
3. Po reflexi filmu rozdělíme žáky do skupin po pěti a rozdáme jim **PRACOVNÍ LIST 1B**. Zadáme jim následující úkol: Na základě zhlédnutého filmu a vlastní zkušenosti z rodiny a okolí se zamyslete nad tím, jak se pořadí životních hodnot v průběhu života mění, a pokuste se je poskládat tak, jak by je pravděpodobně seřadil/a vaše babička/váš dědeček.
4. Následuje prezentace jednotlivých skupin (můžeme zapisovat na tabuli nebo flipchart).

TIP: Pokud máme málo času, lze pracovat jen s třemi prvními a třemi posledními hodnotami.

REXLEXE:

Probíhá formou diskuse o tom, jak se naše hodnotové žebříčky liší od toho, jak svět vidí senioři, a proč tomu tak je. Můžeme mluvit mimo jiné o biologických a citových potřebách seniorů a mladých lidí, o krystalizaci hodnot během života, o pomíjivosti, nebo naopak stálosti určitých hodnot.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivitu jsem zkoušela ve dvou 8. třídách s rozdílnými typy kolektivů. První třída je výběrová, výtvarně zaměřená, druhá třída je běžná. Žáci z výtvarné třídy začali velmi spontánně projevovat svoji empatii a sdělovali své vlastní zkušenosti. Reakce některých žáků z druhé třídy odrážely to, že ještě dostatečně nedospěli k tomu, aby se byli schopni vžít do hlavních protagonistů dokumentu.

Během úvodní aktivity se ukázalo, že žáci své životní hodnoty vesměs řadí podle toho, jak si myslí, že by je řadit měli, tj. velkou roli hrají společenská, rodinná, sociální očekávání. Proto u většiny se na prvních místech objevily hodnoty: rodina, zdraví, přátelství, láska. Zaujalo mě, že hodnotu „vzhled“, tak důležitou v období pubescence, řadili žáci až na poslední místa. Podobně tomu bylo i s majetkem, což si vysvětlují tak, že jsou hmotně zajištěni a existenční problémy řešit nemusí. Dále se ukázalo, že hodnota „být někomu prospěšný“ u nich zatím nehraje zásadní roli.

Michaela Křiváčková, ZŠ Petřiny sever, Praha 6

PRACOVNÍ LIST 1A

VAŠE OSOBNÍ ŽIVOTNÍ HODNOTY

Ke každé hodnotě přiřaďte číslo 1 až 15 podle její aktuální důležitosti ve tvém osobním životě a doplňte svůj komentář (1 = nejvýznamnější, 15 = nejméně důležitá).

Pořadí důležitosti	Hodnota	Komentář
	zdraví	
	láska	
	přátelství	
	rodina	
	vzdělání	
	sport	
	kultura	
	pravda	
	svoboda	
	tolerance	
	víra	
	majetek	
	mír	
	být prospěšná/ý jiným	
	vzhled	

PRACOVNÍ LIST 1B

ŽIVOTNÍ HODNOTY VAŠICH PRARODIČŮ

Ke každé hodnotě přiřaďte číslo 1 až 15 podle toho, jak by ji podle vás vnímala vaše babička / váš dědeček nebo senior z filmu, a doplňte váš komentář (1 = nejvýznamnější, 15 = nejméně důležitá).

Pořadí důležitosti	Hodnota	Komentář
	zdraví	
	láska	
	přátelství	
	rodina	
	vzdělání	
	sport	
	kultura	
	pravda	
	svoboda	
	tolerance	
	víra	
	majetek	
	mír	
	být prospěšná/ý jiným	
	vzhled	

NAŠE PŘÍJMENÍ

TÉMA:

vznik příjmení a původ jmen

DOPORUČENÉ FILMY:

Žirafa v nesnázích

ANOTACE:

Prostřednictvím aktivity se žáci dozvědí, jak vznikají česká příjmení. Spolu s rodiči se pokusí zjistit původ svého příjmení a jeho četnost v ČR.

DOPORUČENÝ VĚK:

10+

CÍLE:

Žáci:

- umí vysvětlit způsob vzniku českých příjmení;
- spolu s rodiči zkusí zjistit původ svého příjmení;
- s pomocí internetu zjistí četnost svého příjmení v ČR.

DÉLKA:

90 min. (2 vyučovací hodiny s týdenním odstupem, včetně projekce filmu) + **samostatná domácí práce**

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST 1 pro každého žáka
- PRACOVNÍ LIST 2 do skupin
- psací potřeby

POSTUP:**První hodina:**

1. Promítáme žákům film.
2. Po projekci si sedneme do kruhu a provedeme reflexi filmu. Důraz klademe na vnější i vnitřní charakteristiky zvířat, která v příběhu vystupují (co dělala, jaká měla zaměstnání, čím byla užitečná apod.).
3. Poté rozdělíme žáky do dvojic a necháme je ke zvířatům z filmu vymyslet vhodná příjmení.
4. Při společném sdílení příjmení se zaměříme na

důvod, proč žáci navrhli právě tato příjmení, čím se řídili. Rozdáme žákům do skupin **PRACOVNÍ LIST 1** a společně se žáky rozdělíme vymyšlená příjmení do skupin podle společných znaků z pracovního listu.

5. V závěru hodiny zadáme domácí úkol – žáci se s pomocí rodičů pokusí zjistit původ svých příjmení.

TIP: Vyzveme žáky, aby s rodiči na webové stránce <http://www.nasejmena.cz/nj/cetnost.php> zjistili, kolik lidí stejného příjmení, jako je jejich, žije v ČR.

Druhá hodina:

6. V úvodu následující hodiny rozdáme žákům do skupin rozstříhaný **PRACOVNÍ LIST 2** – lístečky s příjmeními a názvy států. Vyzveme je, aby se pokusili příjmení přiřadit k typickému státu.
7. Zhodnotíme jejich odpovědi a probereme splnění domácího úkolu.
8. Potom požádáme žáky, aby se v tichosti seřadili od nejčtenějšího příjmení až po nejméně četné.
9. Posadíme se všichni do komunitního kruhu a vyzveme žáky, aby ostatním řekli, kolik lidí stejného příjmení žije v ČR a co zajímavého o svém příjmení zjistili.
10. V závěrečné části aktivity necháme žáky, aby do pracovního listu 1 zaznamenali původ svého příjmení a nakreslili sem erb, který jejich příjmení vyjadřuje.

REFLEXE:

Reflexe probíhá po dílčích krocích v průběhu celé aktivity. V závěrečné reflexi shrneme, co žáci o svém příjmení zjistili. Ptáme se jich, zda jsou se svým příjmením spokojeni, jaká příjmení se jim líbí, co si myslí o změně příjmení po svatbě či proč se podle nich sňatkem tradičně mění příjmení ženy, a ne muže... Je nutné, aby byla pro žáky vytvořena bezpečná atmosféra a nikdo se nikomu neposmíval, a to zvláště v případě problematických příjmení.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Žáky zajímalo, proč mají někteří z nich jména tři (křest, jiná národnost: Rusko, Vietnam). Aktivity děti velmi bavila, rády se pochlubily se svými objevy a příběhy.

Je to velmi hezká aktivita pro mladší žáky, které baví pracovat s internetem. Žáci rádi kreslili svůj erb i vysvětlovali ostatním, co jejich jméno znamená, odkud pochází a kolik jeho nositelů v ČR žije. Některých příjmení bylo skutečně málo a prakticky všichni jeho nositelé se napříč ČR znali. Děti byly překvapené, kolik žije v ČR lidí s příjmením Nguyen, a vyptávaly se svých vietnamských spolužáků na jejich předky (jména, důvody stěhování). Celkově hodnotím aktivitu velmi kladně i pro výuku českého jazyka (slovo tvorba, významy slov).

Lenka Haviárová, Gymnázium a SOŠ dr. V. Šmejkal, Ústí nad Labem

VZNIK ČESKÝCH PŘÍJMENÍ:

- › Odvozená z přídavných jmen (*např. Bílý, Černý, Dlouhý, Syrový*)
- › Odvozená z přírodnin (*např. Jelínek, Stehlík, Komárek, Štika, Hruška*)
- › Odvozená od řemesel, povolání nebo společenského postavení osob (*např. Kadlec, Mlynář, Sedlák, Vojáček, Král*)
- › Odvozená od části lidského těla nebo tělesného znaku (*např. Hrbáček, Stehno, Zoubek*)
- › Odvozená od lidské činnosti (*např. Kvapil, Pospíšil, Zavřel*)
- › Odvozená od národnosti, kmenové nebo etnické příslušnosti (*např. Čech, Němec, Poláček, Hanák*)
- › Odvozená od křestních a rodných jmen (*např. Karel, Pavel, Martínek*)
- › Odvozená od poživatin (*např. Kroupa, Polívka, Sádlo, Smetana*)
- › Odvozená od staveb a budov (*např. Mlejnek, Stodůlka*)
- › Odvozená od nějakého předmětu nebo jiného obecného pojmu (*např. Sklenička, Sekera, Kolomaz*)
- › Odvozená z geografického názvu (*např. Hora, Potůček, Kopeček*)
- › Příjmení cizojazyčná (*např. Jungmann, Chudík, Winter*)
- › Odvozená z lidských vlastností (*např. Dobrák, Protiva*)
- › Odvozená z příbuzenského vztahu (*např. Synek, Dědek, Hošek*)
- › Nesklonná a nepřechylovaná (*např. Skočdopole, Janů*)
- › Ostatní nezařazená

PŘIŘAĎTE JEDNOTLIVÁ PŘÍJMENÍ KE STÁTŮM.

NOVÁK	ČESKÁ REPUBLIKA
ALEXEJEV	RUSKO
NGUYEN	VIETNAM
SCHULTZ	NĚMECKO
CHAMBERLAIN	ANGLIE
NOVÁK	ČESKÁ REPUBLIKA
ALEXEJEV	RUSKO
NGUYEN	VIETNAM
SCHULTZ	NĚMECKO
CHAMBERLAIN	ANGLIE
NOVÁK	ČESKÁ REPUBLIKA
ALEXEJEV	RUSKO
NGUYEN	VIETNAM
SCHULTZ	NĚMECKO
CHAMBERLAIN	ANGLIE

DĚDO/BABI, POVÍDEJ

TÉMA:
dětství za socialismu očima prarodičů

DOPORUČENÉ FILMY:
Svět dětí II.

ANOTACE:
Aktivita vede žáky k tomu, aby prostřednictvím rozhovoru se svými prarodiči zjišťovali, jak v Československu trávily volný čas děti v době socialismu. Zároveň je učí konfrontovat tyto postoje se skutečností / zjištěnými informacemi.

DOPORUČENÝ VĚK:
11+

CÍLE:
Žáci:
– umějí vyhledat v učebnici, příp. na internetu odpovědi na otázky, prostřednictvím kterých poznají, jak v době socialismu děti žily a trávily volný čas;
– dokážou vést rozhovor se svými prarodiči, zaměřený na vzpomínky týkající se dětství v době socialismu, a jejich odpovědi konfrontují s tím, co už se dozvěděli.

DÉLKA:
45 min. (včetně projekce filmu) + samostatná práce (rozhovor s prarodiči)

POMŮCKY:
– PRACOVNÍ LISTY Dědo/babi, povídej (A, B) pro každého žáka
– psací potřeby
– přístup k internetu, učebnice dějepisu

POSTUP:

1. Na začátku hodiny uvedeme téma – socialismus v ČR. Se žáky si vymezíme dobu socialismu v ČR, nakreslíme si na tabuli časovou osu a metodou brainstormingu hledáme rozdíly mezi dnešní dobou a dobou socialismu.

TIP: Do časové přímky na tabuli zkusíme se žáky orientačně zařadit období dětství jejich prarodičů (např. 40.–60. léta, 70.–80. léta).

2. Promítneme žákům film.

3. Po projekci nejprve vyzveme žáky ke krátké reflexi – co vás ve filmu zaujalo, překvapilo, co jste nečekali, co bylo nové/zvláštní?

4. Následně žákům rozdáme **PRACOVNÍ LIST A** Dědo/babi, povídej a vyzveme je, aby s pomocí učebnice a internetu vyhledali odpovědi na uvedené otázky. Poskytneme žákům dostatek času na zpracování úkolu, alespoň 10 minut.

5. Společně se žáky vyhodnotíme odpovědi. Žáci mezi sebou mohou diskutovat o tom, co si o životě dětí za socialismu myslí – vedeme je k tomu, aby své odpovědi podpořili argumenty (přiměřeně svému věku).

6. Nyní žákům rozdáme **PRACOVNÍ LIST B** Dědo/babi, povídej a vyzveme je, aby otázky na něm uvedené položili doma svým pra/rodičům a odpovědi si zapsali (stejně tak si mohou rozhovor nahrát na diktafon/telefon a pak teprve odpovědi zapisovat).

7. Následující hodinu odpovědi vyhodnotíme. Vrátime se k časové ose z úvodu aktivity a pokusíme se teď už konkrétněji zařadit, kdy byli dětmi prarodiče žáků v naší třídě.

REFLEXE:

Během reflexe se žáky hovoříme o tom, co si myslí o informacích, které se dozvěděli. Z rozhovoru s prarodiči si mohou přinést odpovědi, které budou dobu socialismu idealizovat. Zde je třeba jednat velmi citlivě – nemůžeme říct „*takhle je to špatně*“, „*takhle to nebylo*.“ Je možné, že kladné hodnocení, které žáci od prarodičů získali, nesouvisí s jejich politickými či jinými postoji, ale je ovlivněno především tím, že ze vzpomínek na dětství se snažíme uchovat především ty hezké, příjemné.

TIP: Získejte více informací v kapitole **ORÁLNÍ HISTORIE VE VÝUCE**.

ZKUŠENOSTI Z PRAXE:

Aktivita žáky i mě velice bavila. Myslím, že se tady může žákům učitel vzpomínáním přiblížit. S internetem jsme nepracovali – se žáky jsme se shodli, že se všechno na internetu nebo v učebnici najít nedá, a právě proto je vyprávění velmi důležité i v dnešní technické době. Diskutovali jsme, o jakých tématech si můžeme povídat, co je pro nás důležité. Z aktivity jsem měla dobrý pocit a myslím, že i pro žáky byla velmi přínosná.

Andrea Tláškalová, ZŠ Zbiroh

Co všechno se děti za socialismu (např. v době 70. a 80. let) učily?

Děti se učily rusky. Mohly se učit i jinému cizímu jazyku? Proč ano, proč ne?

Uplatnily potom tento jazyk? Kde?

Co děti dělaly mimo školu (jak si hrály, jaké existovaly kroužky...)?

Jaké hračky tehdy měly? Odkud pocházely (např. z jakého státu/států)?

Musely děti také do prvomájových (a jiných) průvodů? Proč? Co tam dělaly? A mohlo se něco stát, když jejich rodiče (a tedy i ony) nešli?

Cestovaly tehdy děti stejně, jako cestují dnes? Které země nejčastěji navštěvovaly? Proč právě tyto a ne jiné? Kvůli čemu bylo cestování obtížnější než dnes?

Co všechno si rodiče těchto dětí mohli koupit/pořídit? Jak obtížné bylo např. zařídit si byt/dům? Šlo to stejně jako dnes?

Co všechno jste se ve škole učili?

Učili jste se rusky. Mohli jste se učit také jiný cizí jazyk? Proč ano, proč ne?

Uplatnili jste potom tento jazyk? Kde?

Co jste dělali mimo školu (jak jste si hráli, do jakých kroužků chodili...)?

Jaké hračky jste měli? Odkud pocházely (kde byly vyrobeny)?

Museli jste také do prvomájových (a jiných) průvodů? Co jste tam dělali? Mohlo se něco stát, pokud jste nešli?

Cestovali jste? Které země jste navštívili (případně – proč právě tyto a ne jiné)? Bylo tehdy cestování obtížnější než dnes? Proč ano, proč ne?

Co všechno si vaši rodiče mohli dovolit koupit/pořídit? Jak obtížné bylo například zařizování bytu/domu, koupě nového/ojetého auta?

DVOJNÍK

Po kom já to vlastně jsem?

TÉMA:

co máme společného, co jsem po kom zdědil/a

DOPORUČENÉ FILMY:

Z kola ven – Jan a Josefina

ANOTACE:

Žáci se pokusí odhalit, komu se ve své rodině nejvíce podobají a v čem. Na základě informací, které získají od svých nejbližších příbuzných, vytvoří „mapu“ své rodiny s důrazem na ty členy, se kterými mají něco společného. Díky aktivitě hlouběji poznají nejen své příbuzné a rodinnou historii, ale také sami sebe a své spolužáky.

CÍLE:

Žáci:

- uvědomí si své kořeny a rysy, které mají společné se svými příbuznými;
- provedou rozhovor s minimálně dvěma členy své rodiny;
- vytvoří si podrobnou „mapu“ své rodiny;
- zamyslí se nad svou osobností, formulují své zájmy a další specifické charakteristiky.

DÉLKA:

90 min. (2 vyučovací hodiny s týdenním rozestupem, včetně projekce filmu) + **samostatná domácí práce** (rozhovor)

POMŮCKY:

- PRACOVNÍ LIST pro každého žáka
- velký arch papíru a psací potřeby

POSTUP:

1. Na začátku hodiny se žáci pokusí zformulovat svou charakteristiku – formou pětilístku sestaví větu sami o sobě. Dobrovolníci můžou svůj pětilístek představit ostatním spolužákům.

PĚTILÍSTEK

1. řádek – téma, objekt analýzy (obvykle podstatné jméno), v tomto případě zájmeno „já“.
2. řádek – dvě přídavná jména popisující, jaký objekt je, např. „chytrý, přátelský“.
3. řádek – tři slovesa vystihující, co objekt dělá nebo co se s ním děje, např. „trénuju – učím se – organizuju“.

4. řádek – věta o čtyřech slovech, vztahující se k objektu, např. „Žiju život, jaký chci“.
5. řádek – jednoslovné synonymum, které rekapituluje podstatu objektu. Nemusí jít o podstatné jméno, např. „žiju“.

2. Poté provedeme brainstorming na téma *genetika/dědičnost*. Ptáme se žáků, co si představují pod tímto pojmem. Provedeme shrnutí a dovysvětlíme pojem přiměřeně věku žáků.

3. Promítneme žákům film.

4. Po projekci provedeme reflexi pomocí metody I.N.S.E.R.T.
5. Navážeme zadáním aktivity. Každý se pokusí najít ve své rodině svého „dvojníka“ – bude hledat členy rodiny, kterým je v něčem podobný. (Pozn. Upozorníme žáky, že z genetického hlediska je nemožné najít dvojníka. Každý je „originál“ a má vlastnosti jak vrozené/dědičné, tak získané.)
6. Žáci si na papír formátu A2 (či větší) nakreslí jednoduchý rodinný strom, do kterého umístí členy své rodiny, a ke každému napíšou, v čem jsou mu podobní.
7. Rozdáme žákům **PRACOVNÍ LIST**. Žáci si nejprve samostatně vyplní druhý sloupec (Moje odpověď’).
8. Poté si žáci pracovní list odnesou domů, kde je jejich úkolem vyzpovídat alespoň dva členy rodiny a zjistit od nich, komu z příbuzných se v jednotlivých bodech žáci nejvíce podobají. Jejich postřehy žáci zapíšou do třetího sloupce v tabulce (Po kom já to asi mám?).

TIP: Žáci se zároveň pokusí získat fotografii těch členů rodiny, u kterých objeví nějakou významnou shodu se svou osobou (ideálně ve věku, jako je jim).

9. Ve škole následně žáci zaznamenají získané informace do rodinného stromu z minulé hodiny (např. „Strýc Ota hrozně rád sbíral angličáky a známky, já zase moc rád sbírám kartičky hokejistů.“). Pokud se žákům podařilo získat fotografii, tak ji k danému příbuznému nalepí.

10. „Mapu“ své rodiny žáci představí svým spolužákům. Lze uspořádat např. výstavu, na kterou je možné pozvat členy rodin.

REFLEXE:

Reflexi provedeme metodou volného psaní. Žáci mají za úkol zmotnit myšlenky, které je napadají jako odpověď na otázku „Po kom já to vlastně jsem.“ Píší souvislý text s následujícími pravidly: Píš po celý

PO KOM JÁ TO VLASTNĚ JSEM?

Přečti si otázky v následující tabulce a co nejpřesněji na ně odpověz. Své odpovědi zapiš do sloupce MOJE ODPOVĚĎ.

Zeptej se alespoň dvou členů své rodiny, kteří znají širší příbuzenstvo i ty příbuzné, kteří už nežijí, po kom jsi své vlastnosti asi zdědil/a. Jejich odpovědi zapiš do sloupce PO KOM JÁ TO ASI MÁM?, a pokud to jde, dolož podobnost i fotografií.

OTÁZKA	MOJE ODPOVĚĎ	PO KOM JÁ TO ASI MÁM?
Kolik měřím?		
Kolik vážím?		
Barva mých očí?		
Barva mých vlasů?		
Velikost bot, které nosím?		
Co mě baví – Co rád/a dělám – Co dobře umím?		
Jakou hudbu rád/a poslouchám?		
Moje oblíbené kapely/zpěváci?		
Moje oblíbené knížky?		
Co rád/a jím?		
Co opravdu k jídlu nemám rád/a?		
Co rád/a sleduji v televizi / na internetu?		
Který sport rád/a aktivně provozuji?		
Který sport mě baví sledovat?		
Jaká mám rád/a zvířata?		
Jak nejraději trávím volný čas?		
Jak mi jde učit se cizí řeči?		
Jak mi to jde ve škole?		
Jaké jsou moje koníčky?		
Z čeho mám strach?		
Co mi dokáže udělat radost?		
Čím chci jednou být?		

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting practice.

PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE

SBORNÍK VZPOMÍNEK

ZŠ a MŠ T. G. Masaryka, Bílovec

Eliška Richtárová a Andrea Pilichová s třídami 7. A a 7. B

- > Rozhovory s rodiči a prarodiči
- > Vyhledávání dobových předmětů a fotografií
- > Vydání Sborníku vzpomínek
- > Projektový den – vyprávění, módní přehlídka, promítání filmu z portálu jsns.cz s tematikou stáří a společná aktivita, předčítání ze Sborníku

Líbil se nám pozitivní přístup zapojených rodin k setkání generací. Žáci i jejich rodiče a prarodiče hledali zajímavé staré předměty a skrze vzpomínky poznávali nedávnou historii. Poutavé zážitky z minulosti nás přivedly na nápad sestavit ze vzpomínek sborník příběhů a slavnostně jej předat všem zúčastněným rodičům a prarodičům na závěr projektového dne.

Abychom návštěvníkům z řad rodičů a prarodičů přiblížili současné výukové metody a to, jak jsme s tématem rodiny pracovali my, pustili jsme film z portálu JSNŠ a vyzkoušeli si aktivitu Žebříček hodnot. Výsledné srovnání nejdůležitějších hodnot žáků a jejich rodičů přineslo zajímavé podněty pro další povídání.

Eliška Richtárová a Andrea Pilichová, učitelky

Vážená pani riaditeľka, vážené pani učiteľky,

včera večer sme sa ako rodičia mali možnosť zúčastniť v našej škole ZŠ TGM na skvelom stretnutí našich detí – siedmakov s generáciou rodičov a prarodičov.

Projekt bol spracovaný veľmi zaujímavým a originálnym spôsobom. Deti aj všetci príbuzní žili nejaký čas týmto projektom, jeho prípravou. Už len tým, ako každý hľadal zaujímavé starodávne artefakty po rodinách a domácnostiach, nás všetkých veľmi potešili, zaspomínali sme si na veci a príhody dávno zabudnuté (a možno, že sme aj zachránili nejaké kúsky určené na vyhodenie :))

Každopádne myslím, že nielen za seba, ale i za ostatných zúčastnených môžem povedať, že sme sa my všetci a hlavne deti cítili veľmi príjemne, uvoľnene a za celú akciu vám všetkým patrí nielen naša vďaka, ale hlavne náš obdiv – klobúk dolu.

Ďakujeme a želáme vám i vašim žiakom veľa úspechov v ďalších podobných aktivitách.

Viera Juřenová, babička

JAK SI HRÁLI NAŠI RODIČE?

Základní škola Vojtěcha Martínka, Brušperk

Jana Klímková a Šárka Teichmannová s třídami 5. A a 5. B

- > **Badatelna: Jak si hráli naši rodiče a prarodiče?**
- > **Nahlížíme do obecní kroniky**
- > **Nejstarší fotografie**
- > **Anketa**
- > **Projektový den – soutěž pro rodinné týmy, čítárna, tančírna, videoherna, tělocvična, badatelna**

V čítárně byla umístěna výstavka knih pro děti a mládež z dob minulých i současnosti. Žáci si zde připravili krátké dialogy, jak by asi vypadalo setkání postav ze současných a starších knih (Harry Potter a Saxana, Čtyřlístek a Kačer Donald...). V **tančírně** si žáci připravili vystoupení na motivy seriálu Comeback propojené s klipy slavných českých písní od 60. do 80. let a vlastní fotografickou tvorbou. V **tělocvičně** se návštěvníkům nabízel pohled na změny v tělovýchově, součástí byl i blok reklam dotýkajících se sportu. Ve **videoherně** proběhla tradiční televizní soutěž Videostop. Konečně v **badatelně** se návštěvníci seznámili s výstavkou hraček, her a předmětů, kterými se rodiče a prarodiče bavili ve svém dětství. „Vyrobili jsme zde tři časové osy. Na první byly české dějiny 20. století, na druhé ose dějiny obce, které děti zpracovaly z kroniky, a na třetí byly umístěny získané vzpomínky.“

Projekt pro nás představoval velice příjemnou práci, děti aktivity bavily, projektový den byl skutečně dnem rodiny, strávili spolu celé odpoledne, což pro mnohé rodiny není běžné. Rodiče ožili při vzpomínkách na své dětství, vžili se do role dítěte. Děti přiznaly, že je těšilo se dozvědět něco o dětství rodičů, takže pro nás byl hlavní účel, tedy stmelení rodiny a povídání si spolu, rozhodně splněn. Celý projekt bavil i ostatní žáky, byl inspirací pro pátáky, kteří se už teď těší, jak budou chystat aktivity pro příští 5. třídu.

Jana Klímková a Šárka Teichmannová, učitelky

Děda měl krásné dílničky.

Chodili se s kamarády koupal do řeky a na koupališti do Bečovic. Chodili do lesa.

Moje babička v létě na volném čase byla vlnka a káňka. Když jsem byl malý, aspir. na čelůstky a státní obřad se zúčastňovali, nebo dělati gram 8 vlnka chodila s námi na baby a se zájmy.

Když jsme museli vykopat, položili babičky jim dva polikabovky kůže - kůže pěti a rozložily je masima, položili sah se pěti balo. Byly polikabov.

Babička se volním čas hrála páso, koby. Také hrávala, plála papuč a olivění pro pansky.

Babička říkala: je jedli se chodilo do kopala, za má. Co když jsem obdli se v létě, chodilo s rodič na polečka. V létě jsem se hráli na limonadu a tyňák v kličku a keď chodili s námi srouně s divotaj.

Maminka a jejímu kamarádovi zalovil děda mít, volně mu přišli hryby. Oni se mu šli pomstít a tak vymysleli že mu ohrajou jalka se stromu. Ohrysal je tak se na stromě zbyly jenom obryby.

Maminka říkala: je zloč vypli domi, přišli se vlně. Maminka se se státními dělní a ulice. Co chodili jsme se státními, keď byl velký zlatý, ať koci a my jsme jim jedli s vlnou káčajom kóromi na poli, pro plet. ať se. Jestli jsem jim sedli na pradáka, rozjeli sečky to bylo dobrodružství - sedli jsme slyčo ať se ať kóroně plet nebo vlna.

Mamka

Bába čelka ať se divli vlny od spisovatele. Jan Henricha Rindola. Když čelka aly, koby, kade pletka vlny a když měla co se plet kati karesti. Byla to její oblíbená hra.

Jakub říkal že když byl malý hráli na schovka a on se schoval do popelnice a když se tam skrčil tak se tam srazil. Říkal tam asi půl hodiny než to nikdo našel, ale nakonec se od lamy dostal.

YOUTUBE NEBO GRAMOFON

Soukromá školka a škola Viva Bambini, České Budějovice

Lucie Schützová a 1.–3. třída

- > Rodokmeny
- > Nejstarší předměty, co máme doma
- > Dobové fotografie pod lupou
- > Dílny dětí a prarodičů

Na úvodní hodinu jsem si s sebou přinesla starší předměty – valchu, vrtačku, dobové fotografie a panenku po babičce. Hádali jsme předměty a vyprávěli si, k čemu sloužily, děti dostaly následně za úkol přinést věc z dob svých rodičů či prarodičů a říci k ní pár slov.

Lucie Schützová, učitelka

Děti vybraly dle dobových fotografií (móda, škola, fronta na maso, Vánoce, hračky) téma, ke kterému ve skupinkách vymyslely pět pro ně zajímavých otázek. Na ně pak doma zjišťovaly odpovědi. Dozvěděli jsme se například, proč ženy dříve nosily rukavičky, jak dlouhá měla být sukně, kdy ženy začaly nosit kalhoty, čím se zdobil po válce stromeček a plno dalších zajímavostí. Na závěr projektu jsme plánovali projektový den.

Připravili jsme si módní přehlídku – děti v „moderním“ oblečení v doprovodu rodiče, prarodiče nebo někoho známého v oblečení z dob jeho mládí. A několik stanovišť, kde si rodiče a prarodiče mohli vyzkoušet hru na iPadu, moderní tanec – street dance, hip hop, výuku angličtiny metodou Mysl anglicky, matematiku s Montessori pomůckami, děti představily YouTube a moderní hudbu. Rodiče a prarodiče si na oplátku připravili pro děti výuku háčkování, pouštění gramofonových desek, z her kuličky, piškvorky, lodě a céčka.

NÁVRATY NA ŠKOLNÍ DVŮR

Základní škola M. Choceňského 211, Choceň

Lada Cejpvová a třída 6. C

AKTIVITY:

- > Kresba rodiny a jejích členů
- > Rodokmen
- > Nejstarší fotografie z rodinného alba
- > Rozhovory s pamětníky
- > Sloh na téma Moje rodina
- > Projektový den – stanoviště s úkoly, Poklady z půdy

Už v 1. pololetí školního roku jsme se věnovali rodokmenu a pátrali po nejstarší fotografii v rodinném albu. Ke každé fotografii si žáci doplnili vše, co se v rodině podařilo zjistit – kdo na fotografii je, kdy a kde byla pořízena. Celý soubor jsme si nechali svázat do naší první společné „knihy“.

Další fází bylo vedení rozhovorů s vybraným pamětníkem – nejčastěji vystupovali v roli pamětníka rodiče a prarodiče. Připravili jsme čtyři otázky: Jaké bylo nejneoblíbenější jídlo ve školní jídelně? S kým jsi seděl v první třídě? Jaká byla tvoje nejoblíbenější hračka? Které hry jste hráli s kamarády venku? Všechny odpovědi jsme nalepili na plakáty podle tématu a vyzdobili si jimi třídu.

Nejvíce děti zaujalo, jak jejich pamětník trávil volný čas s kamarády venku. Proto jsme se rozhodli nabídnout takovýto „volný čas“ pamětníkům znovu a tentokrát na půdě školního dvora a školy v rámci projektového dne.

Byla jsem osobně velice mile překvapena zájmem ze strany rodičů, některé jsem viděla poprvé. Děti projektem a zejména přípravou projektového odpoledne skutečně žily a strašlivě se těšily. A můj cíl byl také splněn: Poznala jsem jednotlivé rodiny, rodiče navíc přišli do školy dobrovolně a S ÚSMĚVEM!

P. S. A příští rok máme pro velký úspěch celou akci zopakovat.

Lada Cejpvová, učitelka

”

PROMĚNY MĚSTA, OBLÍBENÝCH JÍDEL I BYDLENÍ

ZŠ Antonína Bratršovského, Jablonec nad Nisou

Štěpánka Fabiánová a 6. třída

- > Rodinné fotoalbum
- > Myšlenková mapa na téma Rodiny
- > Jablonec v proměnách času
- > Příběh rodinného artefaktu
- > Rodinný recept
- > Rozpočet a bydlení
- > Rodokmen

Velmi se mi osvědčila myšlenková mapa. Zvolila jsem zadání Rodiny – úmyslně v množném čísle. V první fázi nejprve žáci váhali, pak se odrazili od toho, že začali vypisovat příbuzné. Ale pak bylo vidět, že si začínají uvědomovat i další souvislosti. V další části jsem zvolila „odborný“ text o různých typech rodin, o adopci a pěstounské péči. Po přečtení textu a následné diskusi následoval druhý krok v myšlenkové mapě – jinou barvou si měli žáci doplnit další informace (buď doplnit nové, nebo připsat rozšiřující k těm, co už měli).

Žáci měli podle starých fotek Jablonce poznat, o která místa se jedná, a popsat, jak dané místo vypadá nyní. Bylo to pro ně až překvapivě obtížné, přestože většinu míst znají a denně chodí kolem. Aktivita žáky zaujala, bavilo je poznávat, která místa jsou na fotkách zachycená. Některé rodiny se docela „chytly“ a dodaly ještě mnoho dalších zajímavých fotek nebo pohledů. Shodou okolností probíhala v kostele sv. Anny výstava o zmizelých jabloneckých památkách, takže jsme to spojili i s exkurzí. Nakonec jsem žáky v rámci mezipředmětových vztahů nechala v hodině výtvarné výchovy kreslit jednu z místních secesních budov. Sešly se nám recepty na slavnostní jídla, na brambory na loupáčku až po typické sudetoněmecké hrušky frühaufky. Tato aktivita se opravdu vydařila. Už během úvodního workshopu vyplynulo, že je to téma, které většinu žáků ve třídě opravdu zajímá.

Osobně bych příště volila intenzivnější formu. K projektu jsme využívali hodiny výchovy k občanství, která je jednou týdně. U některých aktivit je rozhodně potřeba dvouhodinovka. Tak, jak jsem projekt rozplánovala, byl příliš roztažený. Žáci už ke konci ztráceli motivaci a pomalu už si nepamatovali, co jsme dělali na začátku. Příště bych z těchto důvodů volila formu projektového dne nebo projektového týdne. Celou dobu jsme si vedli vlastní portfolia, kde jsme jednotlivé výstupy shromažďovali. Mnozí z žáků si odnáší skutečně kvalitní doklad o své rodině a své práci.

Štěpánka Fabiánová, učitelka

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page below the icon.

ZASADILI JSME STROM RODINY

ZŠ Konečná 25, p. o., Karlovy Vary

Štěpánka Šťastná a 5. A

- > Nejstarší fotky z rodinného alba
- > Rodokmen – strom mojí rodiny
- > Moje první vlastnoručně vyrobená knížka
- > Noc s Andersenem
- > Společný výlet rodičů, dětí a přátel školy

Ve třídě jsme při sestavování rodokmenů hledali rodinného předka, který se narodil nejdříve. Došli jsme až do roku 1866.

Příběhy našich rodin jsme si chtěli nějak zachovat a zapsat. Proto jsme začali tvořit vlastní „knížku“. Prvním z listů byl list o nás samotných. Po vytvoření svojí charakteristiky si následně do hodiny českého jazyka děti přinesly nejstarší věc, kterou doma našly, a sepsaly její příběh. Dalším tématem a listem v knížce byly nejkrásnější zážitky s rodinou. List, který jsme pojmenovali Ruka, se obzvláště vydařil. Děti si na hodině pracovní výchovy obkreslily svoji ruku na bílý papír a dostaly za úkol zakomponovat do výzdoby své koníčky a další aktivity, kterými se zabývají. Následně požádaly doma rodiče nebo sourozence, zda by stejnou činnost neudělali také oni. Jejich ruku si potom děti přidaly k té své. Vzniklo tak pěkné rodinné propojení.

Podobně, jako se před lety vydávali lázeňští hosté na procházky po karlovarských lesích, vydali jsme se i my na společný výlet a vzali s sebou maminky, tatínky, babičky a dědečky, sourozence... Rodinné týmy dostaly pracovní list a vydaly se na stezku, která končila na sv. Linhartu. Cestou nám paní Bartůňková z Lázeňských lesů Karlovy Vary zadávala zapeklité úkoly. Na sv. Linhartu už na nás čekal strom – třešeň ptačí, kterou jsme se rozhodli společně zasadit. Rozhodli jsme se totiž vysadit „poselství“ pro další generace. Byli jsme tu my – děti, rodiče i prarodiče – a za pár let bychom se tu mohli společně setkat s další generací.

Za obzvláště zdařilé považuji setkání rodinných týmů během Noci s Andersenem a společný výlet do lázeňských lesů se sázením stromu. S vysvědčením si navíc děti odnesly domů „knížku“, kterou si samy sestavily z příběhů své rodiny. Z pohledu učitele se děti naučily spoustu nových věcí a zlepšily si komunikaci a týmovou spolupráci. Za neméně důležité považuji i to, že jsme se navzájem lépe poznali. Projekt se mi moc líbil. Poznala jsem děti i jejich rodiče víc, než bych kdy mohla během běžného vyučování. Určitě bych něco podobného ráda realizovala i s další třídou.“

Štěpánka Šťastná, učitelka

POZNÁVÁME, JAK SE ŽILO

Základní škola Uherský Brod – Mariánské náměstí 41, Uherský Brod

Jitka Hudečková a 6. A a 6. B – společenskovědní seminář

- > Projekce filmu *Babička Lien*
- > Rodokmeny
- > Sbírka dobových artefaktů
- > Test Co je co?

Na počátku jsem pro žáky připravila motivační úvod do projektu – promítání filmu *Babička Lien* a navazující aktivity k rodině a rodinným vztahům a vazbám. V průběhu projektu děti pracovaly většinou na rodokmenech, některé si vybraly příběh prarodičů, rodinný recept atd. Dobré je nechat dětem volnost při tvorbě, každý pojal rodokmen nějak jinak, pracovala zde především dětská fantazie. Postupně děti přinášely staré věci, které doma objevily, staré hračky, školní potřeby, knihy, šaty.

Před projektovým dnem jsme si vytvořili scénář, jak bude prezentace veřejnosti probíhat, určili jsme si role žáků u prezentace: úvodní slovo, představení projektu; dále rozdělení stanovišť: test Co je co?, hrací koutek, výuka dobových her. Po prezentaci projektu jsme poslední hodinu věnovali zpětné vazbě:

Projekt děti velmi zaujal, při zpětné vazbě se ptaly, zda budeme v příštím roce v něčem podobném pokračovat. Z důvodu časové dotace je projekt vhodný především pro žáky 1. stupně, nejlépe pro 4. a 5. třídy, je možné zvládnout i s třetáky. U druháků jsme zjistili, že ještě nemají povědomí o rodokmenu, co to je a jaký má význam. Příště bych zkusila zařadit ještě ukázkou ručních prací (např. vyšívání).

Jitka Hudečková, učitelka

Podle mě je to velmi dobrá zkušenost. Zjistit svůj rodokmen, jak se jmenovali prababičky a pradědové, kde žili... na chvíli si spolu s rodinou sednete a podíváte se na staré fotky. Můžete se dozvědět nové příběhy z vlastní rodiny. Já jsem třeba zjistila, jaké oblečení nosila moje maminka. Všem tento projekt doporučuji.

Bára O., žákyně

Díky tomuto projektu vím, že jsem napůl Češka a napůl Slovenka. Mám z toho radost, protože vím, že umím slovensky. V rodokmenu jsme se dostala jen k prababičce, ale myslím, že kdybych bádala dál a dál, dostala bych se určitě i k jiným zemím. Projekt mne bavil, hlavně že jsem mohla říct něco i ostatním dětem. A překvapivě je to zajímavé. Byla to poučná zábava.

Lucka S., žákyně

HLEDÁME SVÉ KOŘENY

Gymnázium a SOŠ dr. V. Šmejkal, Ústí nad Labem

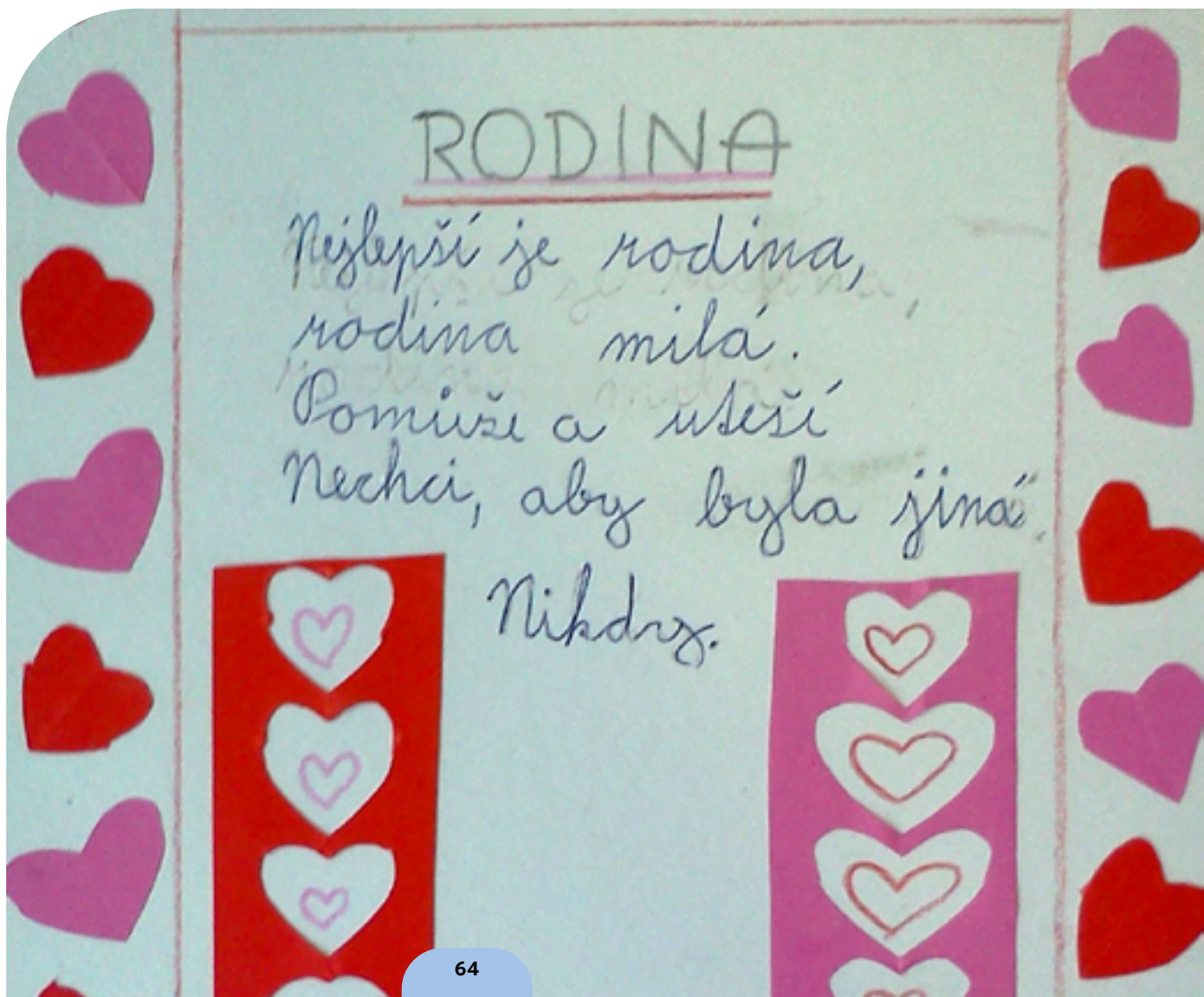
Lenka Kozlíková a prima

- > Rodokmeny
- > Mapa, odkud pocházíme
- > Slohová cvičení na téma **Moje rodina (očima domácího zvířete nebo hračky)**
- > Projektový den – vystoupení žáků, módní přehlídka, promítání fotografií, sbírka starých hraček

Ve spolupráci s vyučující zeměpisu děti vytvořily velkoformátovou mapu ČR a k ní každý žák svou šipku, do níž zapsal, odkud jeho rodina pochází, a všichni ji přilepili kolem mapy. Děti bavilo i vytváření vědomostních soutěží pro rodiče a příprava projektového dne se u dětí také setkala s velkým zájmem. S paní učitelkou na český jazyk děti vytvořily krásné slohy, v nichž popisovaly svou rodinu z pohledu domácího zvířátka či hračky. Výstupem projektu byl samotný projektový den, kdy žáci zpívali, hráli na hudební nástroje, předvedli anglickou scénku, seznámili rodiče s moderním jojem a na závěr se dívky představily v roli modelek v šatech svých maminek a babiček. Celé odpoledne bylo doplněno promítáním fotografií a videí ze školních akcí.

Celý projekt Příběh mojí rodiny shledávám jako velmi pěkný, pro primu víceletého gymnázia jako ojedinělý a velmi dobře připravený. Žáky projekt velmi bavil, mohli předvést, v čem jsou dobří, a každý mohl pomoci s něčím jiným. Ohromnou radost měli z toho, jak se jim celý den povedl – jejich úspěch viděli rodiči a jiní příbuzní, učitelé i vedení školy.

Lenka Kozlíková, učitelka

POJĎTE, BUDEME SI HRÁT

ZŠ Zbiroh

Andrea Tláskalová a 5. třída

- > **Projekce filmů:** Farúduhá má dnes volno, Poslouchej ho!, Leilina melodie, Pojďte dál, Ďuri, Moje babička Lien
- > **Rodokmeny**
- > **Rozhovory s pamětníky na téma Jak jste slavili Vánoce?**
- > **Knížka pro maminku**
- > **Fotokoláž Příběh mojí rodiny**
- > **Projektový den – stanoviště se starými hrami, zkoušení plynových masek, výstava rodokmenů, fotografií, test – stará a nová slova**

V rámci projektu jsme zhlédli šest filmů z webu JSNŠ, které se věnovaly rodinné tematice a mezigeneračnímu setkávání. Žáci společně s rodiči (hlavně tatínky) vytvořili rodokmeny a pak zpovídali své rodiče a prarodiče, jak prožívali Vánoce. Ke svátku matek jsme vytvořili knížku pro maminku, do které žáci psali básničky a poděkování, malovali a lepili obrázky. Z fotek, které žáci doma s rodiči vybrali, sestavil každý svou osobní koláž Příběh mojí rodiny i s popisky.

Žáci byli aktivní, bylo poměrně lehké je do jednotlivých aktivit Příběhů mojí rodiny vtáhnout. Celkově jsem jednotlivé úkoly nezadávala direktivně a nemluvila jsem ve smyslu „vůbec si doma s rodiči a prarodiči nepovídáte a teď to změníme.“ Myslím, že je nutné respektovat soukromí jednotlivých rodin a aktivity žákům a rodinám nabízet. Uvědomila jsem si to hned při jedné z úvodních aktivit, kdy mi jedna maminka napsala, ať se nezlobím, že nechce vzpomínat na dětství, protože nebylo hezké. To jsem respektovala a podle toho zadávala i ostatní aktivity. Také jsem s projektem seznámila rodiče na třídní schůzce a vše jsem jim vysvětlila, nikdo nic nenamítal, naopak někteří rodiče projevíli zájem.

Velice se mi líbily projekce filmů s aktivitami. Žáci se dokázali velice citlivě a rozumně vyjadřovat k jednotlivým filmům. Sestavování rodokmenu bavilo i tatínky a velice pozitivní ohlasy jsem měla na knížku pro maminky. Dokonce mi jedna maminka v neděli odpoledne telefonovala a děkovala za knížku. Říkala, že je dojatá a brečí dojetím i smíchy, a stejné ohlasy jsem měla potom i ve škole.

Na koláž přinesla fotografie většina žáků. Někteří snad padesát a těžko se jim vybíralo. Někteří fotografie nepřinesli, asi zde hraje roli i fakt menšího města, kde se většina zná a ví každý o každém. Velice pěkné byly i popisky fotografií od dětí.

Společný slavnostní den se konal v sobotu při akci Víkend otevřených zahrad, která je otevřená i pro ostatní spoluobčany. Akce byla dobrovolná a zúčastnila se jí většina dětí i s rodiči a prarodiči. Akci při odchodu návštěvníci chválili a mám z ní dobrý pocit. Celý projekt jsem se snažila přirozeně a citlivě propojit s rodinným životem a to se, myslím, i díky dobrovolnosti podařilo.

Andrea Tláskalová, učitelka

A series of horizontal dotted lines for writing or drawing.

CO VŠECHNO MŮŽE BÝT DOMOV

ZŠ a MŠ Polnička, okres Žďár nad Sázavou

Stanislava Tomková a 7. třída

- > Cestička k domovu – povídání o tom, co je domov
- > Nejstarší věci, které máme doma, a jejich příběh
- > Staré fotografie z rodinného alba
- > Rozhovory s pamětníky
- > Vlastní knížka

Projekt jsem realizovala se žáky 7. třídy. Pro děti i pro mě samotnou byl velikým obohacením, naplňuje představy a vytváří prostor pro uplatnění aktivního a samostatného přístupu dětí k učení.

Žáci (asi 70 %) k naplňování cílů projektu a k jednotlivým aktivitám přistupovali velice zodpovědně, nadšeně, s velkým zájmem. O tom svědčí i výstupy (deníček, vzpomínky), které jsou na velmi pěkné úrovni, je v nich možno vyčíst velmi silné citové vztahy k pamětníkům, mnohdy obdiv, poděkování za to, co pro děti udělali a dělají, uvědomění si toho, co pro ně znamenají. V průběhu úvodních aktivit byly děti velice otevřené, sdílné, nebály se i přes svoji „pubertu“ vyjadřovat city ke svým nejbližším, z jejich reakcí, odpovědí a postojů bylo zřejmé, co pro ně znamená domov, rodina.

Samotné získávání podkladů pro většinu dětí nebyl problém, některé měly spoustu informací i bez kladení otázek (je vidět, že v rodinách těchto dětí se vzpomíná, vypráví, udržují tradice, předávají zkušenosti), svoje informace si pak jen nechávaly upřesnit a doplnit.

Při zpracování výstupů byla žákům ponechána možnost volby zpracování, sami o sobě si nenechali do svých prací příliš zasahovat, akceptovali opravy gramatických a někdy i stylistických chyb, jinak se drželi své představy. Přínosem bylo i to, že i během zpracovávání si děti vyměňovaly informace, sdělovaly si, jak a co zpracovávají, nechaly se inspirovat nápadem druhého, dokázaly se vzájemně pochválit.

Pro mě samotnou byla realizace projektu velice příjemná, zažila jsem s dětmi spoustu pěkných chvil, které jsou vždy velkou motivací pro další práci, některé chodily i o přestávkách nebo po vyučování, aby povyprávěly to, co nestačily říct v hodinách, nebo si svoji práci chtěly dokončit. Projekt jsme dělali v hodinách dějepisného semináře, který máme 1 hodinu týdně, a využila jsem i suplovaných hodin. Pokud bych v budoucnu podobnou aktivitu dělala, pravděpodobně bych pro její realizaci zvolila kratší časový úsek než pololetí. Využila bych 2–3 celých vyučovacích dnů během měsíce tak, aby jednotlivé aktivity na sebe rychleji navazovaly, byly živé a bylo plně využito vzbuzené zvědavosti a zájmu dětí.

Stanislava Tomková, učitelka

Moc se mi líbila práce s babičkou a dědou, poznala jsem je mnohem víc a zase nás to sblížilo. Celá práce v hodinách a při zpracovávání se mi líbila kvůli zvláštní nepopsatelné atmosféře. Celý projekt je pěkným nápadem.

žákyně

Projekt se mi zpracovával moc dobře. Když jsem přišla k babičce, trávila jsem s ní více času a dozvěděla se spoustu informací. Jsem ráda, že jsem vzpomínky zpracovávala rukou, protože mi připadá, že to bude mít babička přímo ode mě.

žákyně

Velice se mi líbilo, že všichni trávili více času se svou rodinou a pak o tom povídali, zároveň jsme si i my upevnili kolektiv, když jsme si více povídali, a celá práce byla uvolněnější.

žákyně

SEZNAM DOPORUČENÝCH FILMŮ

BĚTKA A CHYTRÉ HLAVIČKY

Bětka a chytré hlavičky, Theodora Remundová, Česká republika, 2016, 15 min.

Mimořádně aktivní dvanáctiletá Bětka žije se svou rodinou na českém venkově, ráda jezdí na koni nebo tráví čas se svou sestřenicí Eliškou. Ještě raději však pomáhá těm, kteří to v jejím okolí potřebují.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/betka-a-chytre-hlavicky

DAROVANÉ HOUSLE

Joe's Violin, Kahane Cooperman, Spojené státy, 2016, 24 min.

Joseph hrál od malička housle. Po vypuknutí druhé světové války byl se svým otcem deportován z rodného Polska do pracovního tábora na Sibiř. Dnes už na housle vzhledem k vysokému věku hrát nemůže, a tak se rozhodl je věnovat některému z chudých dětí.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/darovane-housle

DELETE

Janetta Ubbels, Nizozemsko, 2013, 15 min.

Otec patnáctiletého Jurreho všechno zapomíná. Když jde do kuchyně pro chleba, přinese džus. Trpí totiž Alzheimerovou nemocí. Jurre ví, že se jeho stav už nikdy nezlepší a že nakonec zmizí z tátovy paměti i on sám.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/delete

DŮM PLNÝ SNŮ

Hoofd vol dromen, Marinka de Jongh, Nizozemsko, 2015, 19 min.

Desetiletá Anne i přes svůj nízký věk velmi dobře ví, jak se chovat k lidem, kteří jsou jiní. Bydlí totiž ve velkém domě, kde společně s rodiči pečují o osm mentálně handicapovaných lidí.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/dum-plny-snu

FARÍDULLÁH MÁ DNES VOLNO

Faridullahs fridag, Jens Pedersen, Taj Mohammad Bakhtari, Afghánistán, Dánsko, 2013, 17 min.

Během války přišla rodina jedenáctiletého Farídulláha o svůj dům, aby měli z čeho žít, půjčuje si jeho otec peníze od majitele malé cihelny a ty pak splácí každodenní tvrdou dřinou všech členů rodiny. Farídulláhovým snem je chodit do školy.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/faridullah-ma-dnes-volno

HADÍ DÍVKA

Girl Against Gravity, Jens Pedersen Dánsko 2017 21 min.

Erdenchimeg je jedenáctiletá dívka, která žije se svou matkou v prosté jurtě v hlavním městě Mongolska. Ráda by se stala profesionální hadí ženou. Na přímluvu samotné trenérky dostává dívka životní šanci navštěvovat prestižní akrobatickou školu.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/hadi-divka

JSEM TU NOVÝ

Nieuw Eefje Blankevoort, Nizozemsko, 2014, 20 min.

Osmiletý Tanans pocházející z Konga přišel o oba rodiče a posledních pár let strávil v uprchlickém táboře. Nyní se již nemůže dočkat nového domova v ubytovně holandského městečka. A hlavně nových kamarádů ve škole. Problém je, že jim zatím vůbec nerozumí.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/jsem-tu-novy

KDE SI MÁME HRÁT?

Ta Paidia Den Paizei Angeli Andrikopoulou, Argyris Tsepelikas, Řecko, 2010, 22 min.

Skupinka dětí, bydlících ve stejné čtvrti v jednom řeckém městě, miluje fotbal. Každý den po škole si kopají s míčem před domem, což ale nelibě nesou sousedé a pravidelně je vyhánějí. Kam ale mají jít, když v blízkém okolí není žádné hřiště?

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/kde-si-mame-hrat

LEILINA MELODIE

Laylas melodi, Jens Pedersen, Taj Mohammad Bakhtari, Afghánistán, Dánsko, 2013, 16 min.

Když bylo Leile šest let, přišla ve válce o otce a byla poslána do sirotčince v Kábulu. Po rodině se jí sice velmi stýská, ale v sirotčinci našla nový domov. Má zde spoustu kamarádek a hlavně může chodit do školy, což by ve své rodné vesnici nemohla

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/leilina-melodie

LÉTAJÍCÍ ANNE

Anne Vliegt, Catherine Vam Campen, Nizozemsko, 2010, 20 min.

Jedenáctiletá Anne je na první pohled obyčejná holandská dívka. Chodí do školy, nakupuje se sestrami v supermarketu, jezdí na kole a také ráda skáče na trampolíně nebo šplhá na ploty. Anne ale trpí Tourettovým syndromem, mozkovou dysfunkcí, která se projevuje různými tiky.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/letajici-anne

MIRUNA

Girl on a mission, Eva van Barneveld, Heleen D'Haens, Nizozemsko, 2017, 16 min.

Přijímací zkoušky na policejní akademii sice nebudou žádná hračka, ale Miruna je odhodlaná uspět a vymánit se z podmínek sociálně vyloučené lokality, kde žije. O klidu na studium si v domácnosti s dvanácti sourozenci může nechat jen zdát.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/miruna

MOJE SOUSEDKA

Ma voisine et moi, Louise-Marie Colon, Belgie, 2006, 9 min.

Loutkově animovaný snímek představuje jeden den v životě dvou obyvatel jednoho domu s odlišnými návyky. Sledujeme obě dvě od ranního vstávání – vidíme, jak si vaří kávu, zda se koupou či sprchují, jak sledují televizi, i to, jak si doma topí.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/moje-sousedka

NORA ZPÍVÁ PRO SÝRII

De Leeuw en de dappere muis, Els van Driel, Nizozemsko, 2014, 18 min.

Kvůli neustále probíhající válce v Sýrii je ohroženo už několik milionů dětí. Jednou z nich je i desetiletá Nora, která společně s rodiči a sourozenci musela narychlo opustit svůj domov. I přesto si v sobě zachovává optimismus a hledí do budoucnosti s nadějí, že si jednou ve svobodné Sýrii založí uměleckou školu.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/nora-zpiva-pro-syrii

POKLAD

El Tesoro, Nestor Del Castillo, Marisa Lafuente Estes, Španělsko, 2017, 12min.

Citlivě natočený příběh o malé dívce Veře, která se společně se svým otcem a devadesátiletým dědečkem Luisem vydává na neobvyklý výlet. Vyrázejí autem do borovicového háje, který Luis před mnoha lety vlastníma rukama vysadil.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/poklad

POSLOUCHÁM

Listen, Astrid Bussink, Nizozemsko, 2017, 15 min.

Dětský svět je občas plný komplikací a problémů, o kterých není vždy snadné mluvit s rodiči nebo přáteli. V Nizozemsku pomáhá dětem speciální telefonní linka Kindertelefoon – obdoba české Linky bezpečí.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/posloucham

POSLOUCHEJ HO!

Moet je horen!, Soulaïma El Khaldi, Nizozemsko, 2013, 15 min.

Desetiletý Tristan žije s rodiči v malém holandském městečku. Jeho největší zálibou je fotbal. Moc by si přál, aby tým mohl trénovat jeho otec, který je do fotbalu podobně zapálený, a navíc ho hraje tak dobře, že se dostal i do reprezentace. Tristanův otec je ale stejně jako jeho matka neslyšící.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/poslouchej-ho

PRADĚDEČKOVO ČÍSLO

The Number on Great-Grandpa's Arm, Amy Schatz, USA, 2018, 18 min.

Desetiletý Elliott naslouchá 90letému pradědečkovi, který mimo jiné vzpomíná na poslední setkání se svými rodiči v židovském ghettu, odkud ve svých 14 letech putoval do pracovních a vyhazovacích táborů.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/pradedeckovo-cislo

SVĚT DĚTÍ II.

Svět dětí II., Martin Mareček, Česká republika, 1999, 19 min.

Dokument mapující svět dětství v komunistickém Československu je zaměřen na 70. a 80. léta minulého století. Pamětníci vzpomínají na vytahané běžové punčocháče, které nosila většina dětí bez rozdílu pohlaví, na stavebnici Merkur, těžko dostupnou Rubikovu kostku nebo na celonoční stání ve frontě před obchodem s jízdními koly.

Film a další informace naleznete na: jsns.cz/svet-deti-2

TAK TO VIDÍM JÁ: AMIA

Tak to vidím já: Amia, Břetislav Rychlík, Česká republika, 2010, 15 min.

Šestiletá Amia žije s rodiči a mladším bratrem Shivou na rozbořeném statku uprostřed šumavské samoty. Její rodiče opustili město a rozhodli se žít v souladu s přírodou. Jejich domov tak postrádá veškeré vymoženky moderní doby.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/tak-to-vidim-ja-amia

TAK TO VIDÍM JÁ: PEPA

Tak to vidím já: Pepa, Dana Slanařová, Česká republika, 2009, 14 min.

Čtrnáctiletý Pepa žije se svými rodiči v severních Čechách. Už od svých sedmi let tráví každou volnou chvíli na brigádách a vydělanými penězi přispívá do rodinného rozpočtu svých nezaměstnaných rodičů. Více než hračky ho vždy zajímalo, zda budou mít doma druhý den co jíst.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/tak-to-vidim-ja-pepa

TANČÍM PRO TEBE

Dancing for You, Erlend E. Mo, Norsko, 2015, 30 min.

Tradiční norský tanec „halling“ byl odjakživa mužskou záležitostí. „Hodně lidí si myslí, že halling není pro dívky, protože ho většina z nich tančí baletním stylem, což je chyba,“ říká hlavní hrdinka filmu. Ráda by uspěla na blížící se celonárodní soutěži, a to především kvůli svému dědečkovi, se kterým má hodně blízký vztah a který je vážně nemocný.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/tancim-pro-tebe

Z KOLA VEN – JAN A JOSEFÍNA

Odd One Out - Very Normal, Really: Jan a Josefína, Charlotte Hoogakker, Nizozemsko, 2006, 16 min.

Janovi je jedenáct let a je nadprůměrně inteligentní. Dokonce do té míry, že už přeskočil dva ročníky a chodí do třídy se staršími spolužáky. Jeho třináctiletá sestra Josefína je jeho pravým opakem. Narodila se totiž s Downovým syndromem.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/z-kola-ven-jan-a-josefina

ŽIRAFA V NESNÁZÍCH

Giraffe In The Rain, Pascale Hecquet, Belgie, Francie, 2007, 12 min.

Jednoho dne Žirafa zjistí, že jí místní samovládce odpojil vodu. Jakmile se vzepře jeho nespravedlivému činu, je ze své domoviny vyhoštěna. Život v nové zemi, jejímiž obyvateli jsou výhradně psi, ale pro ni není jednoduchý.

Film a další informace naleznete na:

jsns.cz/zirafa-v-nesnazich

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting practice.

A series of horizontal dotted lines spanning the width of the page, providing a guide for handwriting practice.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Praha – půl růstu ČR

JSNS.CZ

LEPŠÍ ŠKOLA
PRO VŠECHNY

Vznik publikace byl podpořen z projektu CZ.07.4.68/0.0/0.0/19_068/0001444

„Jeden svět na školách v Praze – využitím dokumentárního filmu a týmových projektů ke změně klimatu školy a třídy a k posílení občanských a sociálních kompetencí žáků i vyučujících“

JSNS.CZ